

ISKRA

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA TOVARNE »ISKRA« — KRANJ

7

1959

ISKRA

glasilo delovnega
kolektiva
tovarne elektrotehničnih
in finomehaničnih
izdelkov
»Iskra« Kranj

1959

št. 7

julij

Izdaja:

Upravni odbor

Ureja:

Uredniški odbor

Odgovorni urednik:

Boris Kryštufek

Naslov uredništva:

Tovarna »Iskra«

Gorenja Sava 6

telefon 231

(interna 425)

Naslovna slika:

Za valobranom

Foto:

Edo Primožič

Klišeje izdelala:

klišarna ČP »Gor. tisk«

Kranj

Tisk:

ČP »Gorenjski tisk«

Kranj

Naklada:

3700 izvodov

LETNIK V.

VSEBINA

- Prvo polletje — prav dobro — ing. Alojz Grčar
- Prodajne naloge za prvo polletje uspešno izpolnjene — Metod Rotar
- Z dobro voljo, kulturo srca in vedoželjnostjo po naši domovini — Ado
- Ocenjevalna avto-moto vožnja
- Obisk v tovarni RR Niš — Jaka Vehovec
- Novi stroji prihajajo — Novljan
- Povezanost med kvaliteto in kvantiteto dela — Milan Puhar
- Kulturno življenje pri nas — Iver
- Zvočna telefonska direktorska naprava — Š. M.
- Boris Eržen pripoveduje — Stahij Dermota
- Strelci za 40. obletnico ZKJ — IMR
- Vtisi iz budimpeštanskega velesejma — Emil Zajc
- Teden dni v Ankaranu — Marija Kovačič
- Vtisi iz Vrboske — Novljan
- Novi upokojenci

PRVO POLLETJE *prav dobro*

Z mesecem junijem smo zaključili prvo polovico leta. Zato je prav, da malo bolj natančno pogledamo nazaj.

Letošnje prvo polletje ni potekalo v stalni borbi za izvrševanje gospodarskega plana, saj smatramo kot samoumevno, da gospodarski plan mora biti dosežen. Toliko bolj pa so bili naši naporii usmerjeni v to, da bi čimbolj točno in hitro ugodili vsem željam trga. To je v letošnjem letu znatno težje kot lani, saj je prodajni oddelek postal izredno iniciativen, dočim mora proizvodnja delati pod težjimi pogoji kot lani. Največja težava je v pomanjkanju delovne sile. Res, da smo imeli za izvrševanje go-

spodarskega plana delovne sile dovolj, ne pa toliko, da bi lahko izdelali vse, kar zahtevajo naši kupci. Posebno kritično je z izdelki avtoelektrike, saj so naše obveznosti proti kupcem znatno višje, kot pa so predvidene po gospodarskem planu. Ker zaradi pomanjkanja delavcev ne moremo izdelati vseh količin po pogodbah, imamo velike zaostanke. Grob pregled nam pokaže, da smo v prvem polletju v zaostanku za okoli 160 milijonov dinarjev izdelkov avtoelektrike. Jasno je, da bo treba te zaostanke čimprej nadoknaditi, če nočemo napraviti večje škode proizvajalcem motornih vozil in nam samim.

Svoje zadolžitve smo izpolnili takole:

Oddelek	Blagovna proizvodnja			Skupna proizvodnja		
	plan	izvršitev	%	plan	izvršitev	%
MA	84.648	107.687	127,3	84.648	111.509	131,7
MI	32.560	31.421	96,7	38.010	34.731	91,4
MK	54.497	66.581	122,1	54.497	67.297	123,6
MC	86.412	89.104	103,3	86.412	93.065	107,8
MU	29.700	30.289	102	35.100	33.925	96,7
MS	207.445	202.935	98	209.195	215.677	103
Selen	14.683	28.492	195	25.820	34.926	135
Lipnica	3.000	3.341	111	3.930	3.786	96,5
Ostalo	4.558	28.871	634	5.734	28.846	485
Skupno	517.593	588.721	113,8	543.382	623.762	114,8

Res je, da je naš uspeh v juniju prav dober, saj je to najboljši mesec v letošnjem letu. To nam dokazujejo odstotki doseganja plana v ostalih mesecih letošnjega leta. Januar 104,7, februar 102, marec 112,1, april 105,8, maj 105,5 in junij 113,8 odstotka. Svoje zadolžitve so dosegle vse montaže, razen mon-

taže instrumentov, ki je v juniju izdelala potrebno število instrumentov, vendar jih ni mogla oddati, ker ni imela embalaže.

Ker smo vse mesece zaključili ugodno, je tudi polletna izvršitev ugodna, kar nam prikazuje naslednja tabela:

Oddelek	Blagovna proizvodnja			Skupna proizvodnja		
	plan	izvršitev	%	plan	izvršitev	%
MA	483.204	565.720	117	492.304	575.260	117
MI	180.201	171.193	95	201.326	195.812	97,5
MK	320.562	323.659	101	322.562	330.460	103,8
MC	575.741	599.830	104,1	575.741	619.706	107,7
MU	173.615	187.883	108,2	206.015	210.945	106,3
MS	11.241.873	1.302.399	104,8	1.250.779	1.333.093	106,7
Selen	60.888	118.941	197	129.972	181.616	140
Lipnica	15.500	21.209	137	21.700	27.912	128,5
Ostalo	36.907	52.655	143	44.432	52.125	117,3
Skupno	3.088.491	3.343.489	108	3.244.831	3.526.929	108,8

Polletna zadolžitev po operativnih planih je bila presežena za 8 %. Ker pa smo letni gospodarski plan tako razdelili, da smo mesece drugega polletja bolj obremenili, smo v prvem polletju izdelali le za 6,9 % več od polovice letnega gospodarskega plana. Kakor je razvidno iz tabele, so vse montaže izpolnile svoje obveznosti, razen montaže instrumentov, ki je prve mesece imela hude težave z inozemskim materialom, v juniju pa ni imela dovolj embalaže.

Kakor smo že zgoraj omenili, nam kljub prese-ganju gospodarskega plana ni uspelo zadovoljiti vseh želja prodajnega oddelka. Prodajnemu oddelku je uspelo prodati vse večje zaloge izdelkov, v precej primerih bi pa lahko prodali še več, če bi lahko več proizvedli. Ni naša dolžnost le dosegati, kar smo dolžni pa planu, ampak proizvesti toliko, kolikor je mogoče prodati, ker bo sicer moral s proizvodnjo naših izdelkov začeti še kdo drug. Ne smemo se uspravati s svojimi uspehi, upoštevati moramo le potrebe in se jim prilagoditi, čeprav iz naslednjega pregleda vidimo, da smo povečali proizvodnjo bolj kot prejšnje leto.

Povečanje proizvodnje od lani na letos za 23,8 % je res lep uspeh, posebno če upoštevamo, da je v tovarni skoraj ravno toliko delavcev kot lani v decembru. Torej smo precej povečali tudi storilnost. V prvem polletju 1958 je delalo v tovarni povprečno 2920 delavcev. Proizvodnja na enega delavca pa je znašala 1.037.445 dinarjev. V letošnjem prvem polletju pa smo imeli povprečno 3126 zaposlenih in je torej vsak posameznik proizvedel za 1.198.246 din izdelkov. Storilnost smo torej dvignili za 15,6 %. To je odstotek, ki ga držimo že tretje leto, saj smo v letu 1957 dvignili storilnost za 15,9 %, v letu 1958 pa za 16,8 %. Na vsak način je temu ugodnemu povečanju prispevalo manjše sprejemanje nove delovne sile, saj smo skušali z obstoječo delovno silo proizvesti čimveč.

V tej tabeli je podana primerjava po stalnih cenah proizvodnje v prvem polletju leta 1958 in 1959:

Oddelek	1958	1959	%
MA	381.052	649.266	170
MI	214.389	222.982	104
MK	557.593	430.737	76
MC	506.294	631.771	125
MU	106.541	211.819	199
MS	1.171.454	1.338.904	114
Selen	55.651	181.616	326
Lipnica	14.606	26.362	180
Ostalo	21.759	52.361	241
	3.029.339	3.745.818	123,8

Seveda pa ima varčevanje z delovno silo tudi negativne posledice. Prva negativna stran je v tem, da naša proizvodnja ni toliko, da bi pokrila potrebe naših kupcev. Druga slaba stran pa je, da moramo zaradi pomanjkanja delavcev večkrat poseči po nadurah kot pa v preteklem letu. To ima vpliv na lastno ceno naših izdelkov.

V mesecu juliju in avgustu povečanje storilnosti ne bo tako ugodno zaradi letnih dopustov. Novo dviganje storilnosti pa lahko pričakujemo na jesen, ko bo delovni čas polno koriščen.

Ing. Alojz Grčar
šef proizvodnje

Naše bodoče naloge

Dne 12. 6. 1959 je imel glavni direktor, tov. Silvo Hrast sestanek s šefi sektorjev in oddelkov. Sestanek je bil v glavnem namenjen razgovoru o bodočem razvoju našega podjetja, o katerem je v svojem referatu uvodoma govoril glavni direktor in iz katerega posredujemo našim bralcem nekaj najvažnejših misli.

Iskra je tovarna, ki je v zadnjih letih lepo napredovala, zato bomo — posebno kadar govorimo z ljudmi izven tovarne — na Iskro vsekakor ponosni. Prišli smo že do stadija, da moramo biti bolj elastični in hitreje menjati svoje koncepte in proizvodne programe, če se hočemo še naprej razvijati po načrtani poti kot ena največjih tovarn.

Zadnje mesece smo z ožjimi sodelavci diskutirali o naših bodočih nalogah in grobo planirali perspektivni razvoj Iskre. Za bazo smo vzeli več stališč. Ena od teh je razvoj elektroindustrije Jugoslavije, ki je bil planiran in sprejet tudi na skupščini Združenja elektroindustrije v Beogradu, kjer je bil navzoč tudi naš predstavnik ing. Grčar. Izhajajoč iz tega plana bomo prišli do števil, ki so za naše pojme zelo velike: Elektroindustrija je proizvajala leta 1955 za 54 milijard din, Iskra tedaj za 4 milijarde, to je 7,47 % od celotne elektroindustrije Jugoslavije.

V letu 1956 celotna elektroindustrija 69 milijard, Iskra 4,4 milijard ali 6,3 %

V letu 1957 celotna elektroindustrija 89 milijard, Iskra 5,2 milijard ali 5,7 %

V letu 1958 celotna elektroindustrija 117 milijard, Iskra 5,9 milijard ali 5,5 %

V letu 1959 celotna elektroindustrija 140 milijard, Iskra 6,267 milijard ali 4,5 %

Če izznamemo Svetozarevo, bomo videli, da je elektroindustrija Jugoslavije v letu 1958 zabeležila bruto produkt 83 milijard din, proti našim 5,9 milijarde, kar je 7,1 % bruto produkta celotne elektroindustrije.

Če obdrži Iskra 4,7 % odnos bruto produkta elektroindustrije, bi morali v letu 1961, ko je planiran bruto produkt elektroindustrije s 169 milijardami, doseči 7,9 milijarde din. V letu 1971 bi pri 10 % porastu bruto produkta na leto Združenje elektroindustrije doseglo 414 milijard din in bi Iskra morala doseči 20,5 milijard din bruto produkta. To se pravi, da bi morali plan za leto 1959 izvršiti z najmanj 6,5 milijarde din po prodajni ceni. Naše prognoze so take, da bomo tudi to številko dosegli in prekoračili.

Slovenska elektroindustrija je ustvarila 20 milijard bruto produkta; plan za leto 1959 pa znaša 24 milijard. Najmočnejša je Iskra s 5,9 milijarde, nato je Elektrovina, Maribor s 3 milijardami; vse drugo pa so manjša podjetja.

Drugi podatek je razvoj slovenske industrije kot celote, ki znaša sedaj okoli 400 milijard din letno. Če planiramo, da bi znašal porast slovenske industrije 8,5 % letno, je to okoli 36 milijard din in bo morala tudi Iskra nositi izvestni delež pri tem. Kadar se bo industrija Slovenije podvojila, bo to znašalo 70 do 80 milijard povečanja letno.

Če pogledamo razvoj Iskre v zadnjih letih, vidimo, da se je razvijala mnogo hitreje. Pri 15 % letnem porastu bi leta 1971 znašal bruto produkt 35 milijard din. Ta številka je izredno značilna. Naši šefi panog so bežno pregledali možnosti plasmana naših artiklov, niso šli v detajle, in z ozirom na svetovno in evropsko povprečje in naše potrebe so ugotovili, da bi iz naših panog potrebovali l. 1971 za okrog 50 milijard din naših proizvodov. Avtoelektrika bi predstavljala več kot celotni bruto produkt Iskre danes. Če znižamo te številke tudi za 20 %, smo še vedno v okvirih, ki so zelo visoki. Objektivni pogoji za to pa obstojajo.

Merodajne tovariše v Ljubljani pri IS in v Kranju pri okraju smo uspeli prepričati o naših prognozah. Začelo se je z iskanjem prostorov za takšno proizvodnjo. Mi ne moremo zgraditi prostorov v tako kratkem času, niti bi ne mogli vrniti sredstev, če bi najeli posojilo pod pogoji, pod katerimi je danes mogoče dobiti posojilo pri Zvezni investicijski banki.

Nekaj podatkov iz našega poročila Izvršnemu svetu:

Leta 1952 smo proizvedli 1,881 milijonov din.

Leta 1958 po enakih cenah 6,504 milijonov din.

Indeks proizvodnosti z ozirom na leto 1952 se je dvignil na 226 %. Pri ocenah smo izhajali iz stališča razvoja naših panog, ne da bi osvajali artikle za železnico, vojsko in druge interesente, ker smatramo, da bomo s sedanjim asortimanom tako močno zasedeni, da bi bil prevelik riziko, spuščati se v nadaljnji razvoj drugih panog.

Sedanja dejavnost tovarne Iskra se razvija na 39.000 kvadrat. metrih, sama proizvodnja pa na 15.000 kvadrat. metrih. V bližnji bodočnosti bi potrebovali 12.000 kvadrat. metrov, tako da bi omogočili razdelitev naše tovarne na poedine panoge, na samostojne proizvodne obrate, kjer bi se ta dejavnost lahko bolj nemoteno odvijala kot sedaj, ko poteka po strojnih grupah. Sedaj imamo veliko administrativnih težav. Sedanji način proizvodnje nam veže veliko obratnih sredstev in ves mehanizem je kompliciran. S formiranjem proizvodnje po panogah bi precej težav odpadlo, nastopile pa bi druge, ki so nam le deloma znane.

Naša obveza, ki smo jo dali investicijski banki za rekonstrukcijo, je izvršena, ker bomo letos izvršili tak produkt, kot je bil planiran za 1 leto po izvršeni rekonstrukciji in ne že sedaj. V tem oziru smo med boljšimi tovarnami, ker hitro vračamo posojena sredstva.

Naš organizacijski nivo je tak, da bi lahko pristopili k hitri razširitvi tovarne. Naš kadrovski sestav je tak, da to do neke mere dopušča in omogoča. Mi bi te probleme z rešitvijo proizvodnih površin in z dodatnimi opremami hitro realizirali in dosegli brutto produkt kot je predviden.

V razpravi je nekaj alternativ za pridobitev prostorov in bomo verjetno tudi glede tega storili nadaljnje ukrepe, da bi to realizirali.

Eno je zgraditev novih objektov na centralnem prostoru, kar bi bilo najbolj ekonomično. Če pa temu dodamo še potrebne stroške za komunalno izgradnjo, bi ta kombinacija bila dražja.

Druga možnost je pridobitev potrebnih površin v neposredni bližini tovarne, s prevzemom delovne sile, ki je sedaj tam zaposlena. S tem bi odpadli stroški za komunalno izgradnjo.

Tretje je formiranje proizvodnih obratov tam, kjer obstojajo neizkoriščene proizvodne površine in delovna sila.

Kot zadnje pa je iskanje teritorijev, kjer obstoja prosta delovna sila in bi bilo treba zgraditi proizvodne površine.

Kombinacija vseh teh možnosti bi šele dala pravo rešitev za Iskro.

Najprej bomo skušali najti možnosti za izgradnjo na našem prostoru, in prevzeli prostore, ki so v neposredni bližini nedovoljno zasedeni.

Lipnico imamo namen povečati in lotili smo se izgradnje obrata Otoče, ki bo verjetno vseljiv drugo leto. To pa problema Iskre še zdaleč ne rešuje, ampak rešuje problem zaposlevanja ljudi tistih krajev.

Če hočemo planirati iz leta v leto, moramo na drugi strani imeti čvrst perspektivni program najmanj za 10 let naprej. Tako bomo mogli spremljati naš razvoj, ki bo moral iti v tej smeri. V skladu z republiškim in zveznim planom bomo morali točno določiti program za bodoča leta. Mi se lahko zadovoljimo z današnjo situacijo, imamo izvestne prednosti v tem, da smo velika tovarna v naši elektroindustriji. V trenutku pa, kadar bi postali ena od povprečnih tovarn, bi prednosti izgubili in bi težko prišli spet na eno prvih mest, če se ne bomo pobrigali, da bi to dosegli sproti.

V našem družbenem razvoju in razvoju naše industrije so objektivni pogoji za to dani. Subjektivne sile, ki morejo te pogoje izkoristiti v to smer, da s sintezo objektivnih pogojev ustvarijo planirane količine, ti objektivni faktorji smo mi in od nas je odvisno, ali bomo uspeli.

Splošni oddelek — kalorična centrala potrebuje v mesecu avgustu

2 KVALIFICIRANA KURJAČA,

1 ELEKTRO TEHNIKA za šibki tok

1 ELEKTRO INŽENIRJA za jaki tok kot vodjo elektro odseka

1 GRADBENEGA INŽENIRJA ali starejšega gradbenega tehnika za visoke in nizke gradnje.

Prijave sprejema personalni oddelek v uradnih urah.

Prodajne naloge za prvo polletje uspešno izpolnjene

S povečanjem nalog v proizvodnji so se povečale tudi naloge v prodaji za letošnje leto. Tako smo vsaj interno postavili nalogo, da se moramo v prodaji približati vrednosti 7 milijard dinarjev za letošnje leto, kar pomeni občutno povečanje v primerjavi z izvršitvijo lanskega leta 6.059,620.000 din. Obseg prodajnih nalog se je zlasti povečal v panogi avtoelektrike in telefonije, do povečanja pa je prišlo tudi v merilni tehniki, seleni in kinoakustiki.

Rezultati prvega polletja dajo pozitivno oceno naših naporov in utemeljujejo optimistične napovedi, ki smo jih glede prodaje postavili že v začetku tega leta. Naj preidemo h konkretnim podatkom: plan prodaje za prvo polletje je znašal 2.986,000.000 din, dosežena izvršitev pa znaša 3.488,391.067 din. Tako smo torej presegli plan v prvih šestih mesecih letošnjega leta za **502,391.067 din** ali za 17 %. V primerjavi z istim razdobjem lanskega leta pa smo letos prodali več za 540 milijonov dinarjev. Tudi absoluten porast je letos znatno večji, saj smo lani v prvem polletju presegli plan le za 9 %, letos pa, kakor je navedeno, za 17 %.

Interesantna je primerjava glede skupnih rezultatov med prvim polletjem lanskega in prvim polletjem letošnjega leta.

Promet po mesecih za I. poll. 1958				Promet po mesecih za I. poll. 1959			
Mesec	Plan	Izvršitev	V %	Plan	Izvršitev	V %	
Januar	392,441.000	401,468.891	102	431.000.000	508,412.809	118	
Februar	421,000.000	438,141.100	105	470.000.000	547,426.756	116	
Marec	426,000.000	467,415.035	109	515.000.000	623,763.438	121	
April	530,000.000	601,648.919	114	530,000.000	643,066.840	121	
Maj	491,000.000	563,898.744	115	540,000.000	603,151.924	112	
Junij	445,000.000	479,709.502	108	500,000.000	562,569.300	112	
Skupaj	2.705,441.000	2.952,282.191	109	2.986,000.000	3.488,391.067	117	

Udeležba posameznih panog je seveda posebno interesantna. Vrstni red se sicer ni nič izpremenil v primerjavi z lani. Še vedno namreč vodi merilna tehnika, tej sledi telefonija, nato avtoelektrika in kot zadnja kinoakustika, če ne vpoštevamo referata za usluge. K doseženi skupni prodaji so posamezne panoge dale naslednji prispevek:

Merilna tehnika in selen	1.272,707.216.—
Telefonija in ure	1.111,207.340.—
Avtoelektrika — jaki tok	621,140.418.—
Kinoakustika	398,844.979.—
Usluge	84,491.114.—
Skupaj	3.488,391.067.—

Da ne bi še nadalje navajal vseh številčnih primerjav, bom skušal podati ostale primerjave le v procentih.

Letos so se izredno razgibali pododbori našega sindikata, kar je zelo razveseljivo, če pomislimo, koliko truda je bilo potrebno v prejšnjih letih, da so pripravili večje izlete. Delo pododborov je treba v letošnjem letu pozdraviti in pohvaliti, za drugo leto pa bo treba računati s tem, da se bo delo še bolj razširilo in bo treba poleg večjih in mnogih izletov, ki jih prireja IO, načrtno misliti tudi na vse pododbore, ki bodo letno priredili po več izletov. S tem v zvezi bo treba vnaprej pripraviti finančni proračun, ki mora biti znatno višji kot letošnji, ki bo po vseh vidikih v kratkem času že izčrpan, če bomo hoteli zadostiti le 50 % želja našega članstva.

V dnevnem časopisju je bilo poročilo Železarne Jesenice, da je namenila za izlete preko štiri milijone dinarjev. Če upoštevamo, da je tam preko 8000 zaposlenih, pri nas pa preko 3000, potem bi v sorazmerju morali planirati mili-

*Z dobro voljo,
kulturo srca
in vedoželjnostjo
po naši domovini*

jon sedem sto tisoč dinarjev, kar bi nekako zadostilo hotenju in zanimanju članov našega kolektiva, ne glede na dejstvo, da je v naši tovarni najbolj razgibano kulturno in turistično izživljanje.

V letošnjem letu je bilo prevoženih 8150 kilometrov in bilo prepeljanih 2010 izletnikov.

Prevoz je bil v naslednje kraje:

Jesenice, Dražgoše, Ljubljana, Škofja Loka, Železniki, Ziri, Maribor, (in dalje z žičnico na Pohorje), Cerklje na Gorenjskem, v bolnico Franjo, Kamnik, Jezersko, Koper, Novo mesto (Šmarješke toplice), Postojna, Predjamski grad, Ankar, Tržič — Podljubelj, Begunje — Draga, Bohinj, Nova Gorica, Kamniška Bistrica, Rovtarica — Lipniška planina.

Največ ekskurzij je bilo v Železarno Jesenice, dalje v TOMOS Koper; tovarno avtomobilov »TAM« v Mariboru, »NIKO« Železniki in PLAMEN Kropa. Izmed partizanskih krajev pa prednjači »Bolnica Franja«, Cerklje, dalje Begunje in Draga ter partizansko slavje na Lipniški planini.

Letos so bili na željo pododborov odobreni tudi dvodnevni izleti, ki pa niso dosegli tistega uspeha, ki ga IO sindikata želi, zato so se ti izleti omejili. Za dvodnevne izlete je potrebno močno strokovno vodstvo, z vnaprej določenim programom, ki naj si prizadeva za dobro in kulturno počutje

vseh udeležencev. Komisija je in bo odklanjala izlete, ki bi imeli za glavni namen zabavo. Želja komisije se uje-ma z željo IO: videti naravne, kulturne, zgodovinske in gospodarske pridobitve naše domovine, s tem pa oplajati duševno obzorje izletnikov, da lahko svoja dognanja, resnico in lepoto po-sredujejo še drugim.

Letos smo po številu prevoženih ki-lometrov in udeležencev izletov ob-čutno prekoračili lanske in predlanske izlete, čeprav so še najlepši meseci pred nami in je lepih želja naših čla-nov na pretek.

Komisija želi v avgustu prirediti ne-deljski piknik na travniku pod Stor-žičem (Medvodje v Jelen dolu pri Tržiču), ki naj bi bil prvenstveno na-menjen rodbinam. Družine se bodo tako med seboj spoznale, njihovi otroci pa se bodo ob razigranih igrah, pod na-dzorstvom, naužili svežega zraka. Pri-pravili bi tudi nastope, šaljiva tekmo-vanja z nagradami, tako odraslih kot najmlajših, kuhali bi pa kar po par-tizansko v kotlu.

To je skopo poročilo o dejavnosti izletniške komisije, ki bi želela, da bi člani našega kolektiva čimbolj spo-znali našo lepo domovino, ljudi in nji-hove pridobitve.

Ado

Stojan Oblak

Ocenjevalna avto-moto vožnja

V počastitev 40-letnice ZKJ in SKOJ je organizirala sindikalna podružnica za svoje člane ocenjevalno avto-moto vožnjo. Prireditve bi se morala izvesti že 14. junija, pa je bila zaradi vremen-skih neprilik preložena na soboto, dne 20. junija ob 16. uri. Startalo je okrog 40 vozačev pred tovarno in so ob oblač-nem in delno tudi deževnem vremenu vozili preko Preddvora, Bašlja, Gol-nika do Križev, do koder je bila prva etapa in kjer je bila tudi kontrola. — Pot so vozači nadaljevali preko Tržiča — tam ni manjkalo publike — do kon-trole druge etape v Begunjah. Najtežja in najbolj zahtevna proga je bila od Begunj preko Lesc, Bleda, Zgornjih Gorij do cilja na Pokljuki. Seveda ni manjkalo presenečenj, niti »karambo-lov«, zaradi česar sta morala dva vo-zača odstopiti od nadaljnega tekmo-nja, dva pa sta prišla na Pokljuko z enourno zamudo in nista cilja niti

V primerjavi z letom 1958 je povečanje po panogah takole:

1. Avtoelektrika 33 %
2. Telefonija 30 %
3. Kinoakustika 10 %
4. Merilna tehnika 9 %

Udeležba posameznih panog k skupni prodaji pa v procentih v primerjavi z letom 1958 za prvo polletje, izgleda takole:

Panoga	1. polletje 1958	I. polletje 1959
Merilna tehnika	39,4 %	36,5 %
Telefonija	29,2 %	31,9 %
Avtoelektrika	15,9 %	17,8 %
Kinoakustika	12,3 %	11,4 %
Usluge	3,2 %	2,4 %
	100 %	100 %

V posameznih prodajnih skupinah želim omeniti le nekatere naj-vажnejše značilnosti, ki bodo brez dvoma zanimale vse člane našega kolektiva. Naj začnem s prodajno skupino merilne tehnike, ki obsega tudi prodajo selenskih stavkov in selenskih naprav. Tu sicer porast v primerjavi z letom 1958 izpade najmanjši, čeprav v absolutnem znesku še vedno vodi. Tu naj predvsem omenim prodajo števecv, ki poteka normalno. Vakuum, ki je obstojal lani med povpraševanjem in našimi možnostmi ponudb, se je pri tem izdelku letos bistveno zmanjšal. Trenutno sicer še obstoja, vendar vse kaže, da ga bomo še letos po-pravili in da bomo v perspektivi imeli vakuum v nasprotnem smislu, da bo namreč ponudba preseгла povpraševanje na domačem trgu, vsled česar so vse hvale vredne vsestranske ponudbe našega izvoznega oddelka za plasman števecv v izvoz, ne glede na trenutno konjunkturo na domačem trgu, ki pa ima, kakor že navedeno, tendenco rahlega upadanja. Pri instrumentih je žal stanje še zmeraj tako, da posebno pri nekaterih tipih nikakor ne moremo kriti povpraševanja. Za primer naj navedemo tipe FQ3 in EQ3. Samo na domačem trgu bi mesečno plasirali okoli 2000 komadov, medtem jih pa izdelamo le 1300 do 1500. Pri instrumentih naj omenim pozitiven napredek pri izde-lavi univerzalcev, v prvem polletju smo jih izdelali že okoli 400 in kar je zelo zanimivo, kupci so z njimi zelo zadovoljni. Vsekakor bo treba te težave čimprej obravnavati v tovarniškem merilu in doseči tudi pri nabavljanju materiala za instrumente nekoliko boljše pogoje.

V okviru te panoge smo v prvem polletju pristopili prvič tudi k organizaciji servisne službe preko elektropodjetij. Za sedaj posluje ta le v Ljubljani in prvi rezultati so ugodni, seveda pa je ta servisna služba šele v razvoju in njena nadaljnja organizacija je ena od naj-vажnejših nalog, ki jih ima naš oddelek v naslednjem obdobju letoš-njega leta.

Pri usmerniških napravah prodaja poteka normalno. Povečanje obsega proizvodnje nam je tu zelo prav prišlo, problem so še vedno usmerniške naprave individualne naprave, kjer nikakor ne moremo ujeti dogovorjenih terminov. Pri serijskih usmerniških stavkih, pa imamo zopet primer, kjer povpraševanje presega ponudbo. Tu lahko rečemo, da so bile tudi naše analize delno pomanjkljive, saj smo se znašli v položaju, da je povpraševanje presegallo vse naše prognoze. Tu še danes nismo odpravili posledic zastoja v proizvodnji lanskega decembra in januarja letošnjega leta.

Izreden porast je dosegla v izvrševanju svojih nalog telefonija. V številkah izraženo je v letošnjih prvih šestih mesecih prodala kar za 250,400.000 din več, kakor v istem razdobju lani. Za primerjavo naj vzamemo prodajo stranskih avtomatskih telefonskih central se-rijske proizvodnje, pri katerih je prodaja izgledala takole:

SATC 1/10	28	54
SATC 4/30	43	77

V tej panogi je porasla tudi prodaja telefonskih aparatov. To je predvsem posledica skrajno neugodne situacije, ki je vladala pri podjetjih v skupnosti jugoslovanske PTT lansko leto, saj smo lani prodali izredno nizke količine. Tu je bila vmes tendenca po znižanju cen, nekoliko je na to vplivala tudi konkurenca podjetja »Pupin« Beograd. Poglejmo samo številke! V prvem polletju lani smo prodali skupaj 7797 komadov avtomatskih telefonskih aparatov, letos pa v istem času 14.657 komadov. Tu naj omenim, da se je pokazala potreba po nadaljnji proizvodnji 2 do 3000 komadov ITV aparatov, prav tako pa je precejšnje povpraševanje po aparatih PTI, ki se na novo razvijajo v sodelovanju z JLA.

Glede telefonskih central individualne izdelave je omeniti precejšen porast naročil predvsem v sistemih ŽAT. Tu pa se odpirajo tudi nove perspektive glede dobave central našega sistema Crossbar za podjetja v skupnosti s podjetji jugoslovanske PTT. Tako so torej naše perspektive v tej panogi vsekakor ugodne.

Avtoelektrika je, da se tako izrazim, na pohodu. Dosegla je največji porast prometa 33 % in se od lanskih 468 milijonov, povzpela na letošnjih 621 milijonov. Povpraševanje je še v nadaljnjem porastu, vendar imamo tu še številne težave, ki povzročajo občasne zastoje. Tako smo na primer naše obveze za dobavo starterjev in paketnih stikal izvršili le 65 %. Pristopili smo tudi k ureditvi servisne službe, kar pa bo treba v drugi polovici leta dokončno urediti. Izmed izdelkov so posebne težave s prodajo zračnih stikal, kar pa je posledica vrste nerešenih tehničnih problemov. Kritični izdelek v tej panogi je dinamometer za kolo, to je situacija, ki se ponavlja že dalj časa. Letos smo jih prodali še manj kot lani. V skladišču pa jih imamo nad 5000 komadov. Za ta izdelek je bil izreden predlog za občutno znižanje cene, ker z našo ceno ne vzdržimo konkurence trgovin, ki prodajajo uvozne diname.

V kinoakustiki se je posebej povečala prodaja ojačevalnih naprav. Tako smo vseh naprav lani v prvem polletju prodali v skupni vrednosti 5465 W, letos pa 10.085 W. Tudi prodaja velikih kinoprojektorjev bolje poteka, saj smo jih v prvih šestih mesecih letošnjega leta prodali 70, lani v istem času pa 62 komadov. Prodaja OP-2 je približno na istem nivoju kot lani, tu smo posebej okrepili propagando in računamo, da bomo v začetku novega šolskega leta plasirali večje količine.

Omenimo naj, da ima prodaja projektorjev boljše izgleda v drugi polovici tega leta, ker smo dokončno uspeli urediti dodeljevanje kreditov za nabavo kinoprojektorjev.

Situacija torej kaže dobro. Mi v prodaji se zelo dobro zavedamo, da je ta uspeh uspeh vseh nas, celotnega kolektiva in da so bili potrebni izredni naporji v proizvodnji, da smo mi lahko plasirali toliko večje količine kot lani. Ob enakem in še večjem angažiranju vseh nas, pa je tudi prognoza za drugo polovico leta ugodna in skoraj si upamo trditi, da bo številka 7 milijard skupne prodaje v letošnjem letu presežena. To pa bo hkrati prvi korak na poti k velikemu perspektivnemu razvoju naše tovarne. Seveda bo temu primerno prilagoditi tudi prodajno službo, predvsem izvršiti še nadaljnja kadrovska ojačanja in pa podvzeti ukrepe za povečanje obsega znanja sedanjega osebja. V istem smislu pa okrepiti tudi našo prodajno servisno organizacijo, brez katere bi seveda ti rezultati ne mogli biti doseženi in ki prevzema vse več operativnih nalog na terenu, v čemer je tudi osnovni smisel njenega obstoja. O problemih in rezultatih v tej celotni organizaciji pa morda kdaj drugič več.

pasirala. Vsekakor je bila progna težka in zahtevna, toda kljub vsemu zelo lepa. Tekmovalci so s pridnostjo nabirali kazenske točke, katere so vplivale na plasman tekmovalcev.

Po končanem tekmovanju je bila v Šport hotelu na Pokljuki skromna zakuška in razglasitev rezultatov.

Končni vrstni red v kategoriji motorjev je naslednji:

1. Jože Gaberc — Zündap 600 ccm;
2. Jože Pokljukar — Zündap 500 ccm;
3. Filip Rome — Triumph — 350 ccm;
4. Lado Peneš — NSU 175 ccm;
5. Franc Orel — Galeb 150 ccm;

V kategoriji avtomobilov pa so zasedli prva mesta:

1. Rajko Cankar — Fiat 600;
2. Stane Podlesnik — Fiat 600;
3. Peter Mihelič — Fiat 600.

Vsi navedeni tovariši so dobili lepa praktična darila. Tudi zadnje plasirani je dobil tolažilno nagrado.

V imenu motoristov izrekam željo, da bi se v jesenskem terminu ponovno izvedla ocenjevalno-propagandna vožnja s še enkrat večjo udeležbo, kjer naj bi ne manjkalo vodilnih uslužbencev, niti ne vozačev-tovarišic.

Ali ni škoda?

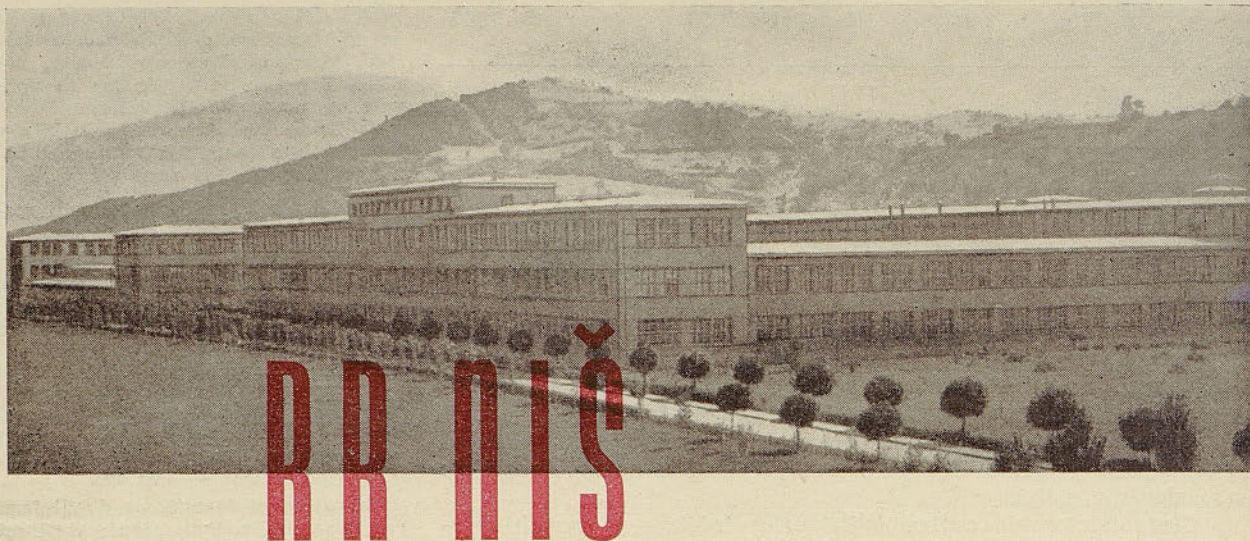
Uradna statistika kaže, da so nam samo v Sloveniji različni požari povzročili leta 1957 kar za 700 milijonov (696.940.000) dinarjev škode na ljudskem premoženju. Res je, da se je stanje v letu 1958 precej izboljšalo, saj je gorelo le 806-krat, ko je prejšnje leto izbruhnil požar kar 1143-krat, vendar je škoda še vedno občutna.

Če primerjamo izgubljeno vrednost napram številom požarov, opazimo, da je vsak Slovenec prispeval za kritje škode 318 dinarjev (v letu 1957 celo 450 dinarjev) oziroma, da je vsak zaposleni moral zaslužiti za poravnavo nastale škode zaradi požara 1160 dinarjev (v letu 1957 celo 1740 dinarjev).

Do teh izračunov smo prišli na podlagi statistike, ki kaže, da je imela Slovenija konec leta 1958 1.563.000 (konec leta 1957 pa 1.550.000) prebivalcev, od tega 426.000 (odnosno 400.000) zaposlenih. In če iz te statistike vidimo tudi vzroke požarov (nepazljivost je bila vzrok 31,6 %, igranje otrok 12,4 % in namerni požig 8,1 % požarov), spoznamo, da je bila pri 52 % požarov vzrok naša malomarnost in nepremišljenost, ko sami nismo dovolj pazili in ker nismo dovolj vplivali na druge, da bi pazili. Ta nepazljivost nas je drago stala.

Ali ni tega denarja škoda?

inju

V začetku junija se je v ISKRI mudila skupina tovarišev iz Zavodov RR v Nišu z namenom, da se podrobneje seznani z dejavnostjo in dosežki naše tovarne. S predstavniki delavskega samoupravljanja in ostalih organizacij v našem podjetju so se razgovarjali tudi o metodi dela teh organov in organizacij.

Predstavniki našega podjetja so konec junija vrnili obisk in si ogledali Zavode RR v Nišu.

Vlak brzi po dolinah holmovite Šumadije, ob kalni Moravi, ki se mirno vije med pšeničnimi in koruznimi polji, raztresenimi nasadi in redkimi gaji. Razmetane vasi pod pobočnimi griči ostajajo za nami in izginjajo v megleni soparici poletnega dne. Ob progi se pasejo črede ovac. Bogato klasje valovi v lahnem vetru. Otroci mahajo v pozdrav, veselih in radovednih obrazov.

Enakomerno drdranje koles nas sili v dremež. Popotno dolgočasje prekine včasih duhovita »kranjska pripomba« tovariša Šparovca, ki s sopotnikom vneto razpravlja o kmetijstvu in italijanski pšenici.

Čas mineva počasi... Ljudje se prično vznemirjati; znak da bo kmalu postaja.

Izstopimo v vroč junijski dan. Nebo je skoraj brez oblakov. Son-

ce pripeka. Tovariši iz RR so že tu. Krepak stisk rok, prijateljski pozdrav in že krenemo v vrvež živahnega mesta ob Nišavi.

Niš... V to ime so vtkana stoletja narodne zgodovine, herojstva sodobnikov in lepota prihodnosti. Kolone osebnosti in vrsta dogodkov so vzdali svoje strasti in bremenjena svojega časa v kamenite masive in temelje tega mesta... Niš na obali vedno motne a nikdar mirne Nišave, na križišču poti, koder so se srečevali nepomirljivi kontrasti civilizacije; Niš področje

vojn in uporov, sedež imperatorjev, nesojena prestolnica obrenovičevskih kraljev in Pašičeve skupščine, dragoceni izbor minule kulture vzvalovanih in prebujenih sil; želja prebivalstva — to je Niš — palanka, mesto, vele mesto.»

Te besede so napisane v Turističnem vodiču, ki popelje obiskovalca tega starodavnega zgodovinskega mesta po ulicah in parkih, ki z okolico mesta nenehno spreminja svojo podobo. Staro polagoma izginja, umika se novemu. Med vrstami starih poslopij stoje mo-

Pred tovarno RR Niš

Foto: J. Vehovec

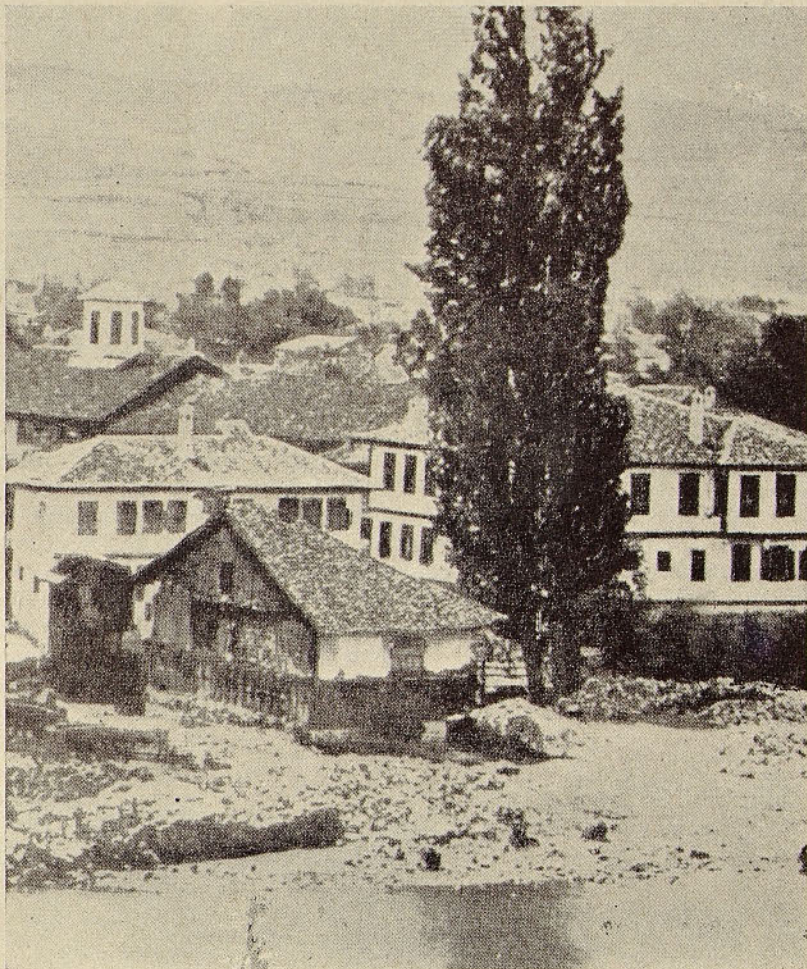

derne stavbe. Človek je prijetno presenečen, ko vidi, kako iz nekdanjega provincialnega mesta raste moderno mesto z razvijajočo se industrijo in zelo bogatim kmetijskim zaledjem. Holmovita pokrajina ob Nišavi tja do Sičevačke klisure in obronkov planin je pokrita z zlatorumenimi pasovi pšenice, nasadi in prostranimi polji.

Niš ima danes 76.000 prebivalcev, pred drugo svetovno vojno jih je bilo le 35.000. Že sedaj je v industriji, obrti, prometu, gradbeništvu in trgovini zaposlenih več kot 26.000 delavcev. Pred vojno je bilo v Nišu 9 šol s 5500 učenci. Danes je v mestu 35 šol s 17.500 učenci. Mesto je razdeljeno na tri samostojne občine, z določenim številom okoliških vasi. V raznih organih družbenega upravljanja deluje preko 6500 državljanov. Niš je industrijsko mesto, njegov nagli industrijski razvoj pa je posebno značilen za povojno obdobje, dočim je bil pred vojno tu koncentriran trgovski kapital in so bile razvite določene panoge industrije, v katerih je bilo zaposlenih okrog 8000 delavcev.

Skupni bruto produkt niške občine znaša 35 milijard dinarjev, kar dokazuje močno razvitost gospodarstva.

Avtomobili hite proti Niški banji, znamenitem letoviščarskem kraju z zdravilno radioaktivno vodo. Tovariši iz RR nam med vožnjo pripovedujejo o znamenitostih tega kraja.

Stari del Niša

Panorama Niša

»Čelo kula« je pretresljiv in strašen spomenik srbske zgodovine. Človeške lobanje, vzdane v kvadratni stolp, pričajo o strašni tragediji bitke na Čegru 1809. leta. V tej bitki za osvoboditev Niša je padlo 4000 Srbov z vojvodom Srdjelićem. Za opomin so Turki padlim Srbom odsekali glave ter jih vzdali v stolp ob poti v Carigrad. Ko je pred »Čele kulo« obstal francoski pesnik Le Martin, je zapisal v svojih potopisih:

»Naj Srbi ohranijo ta spomenik! On bo naučil njihove otroke ceniti neodvisnost, pokazujoč jim, s kakšno ceno so jo plačali njihovi očetje!«

V okolici Niša je izkopano znatno število grobnic. Pri izkopavanju je najden dragocen arheološki material, ki odkriva staro zgodovino mesta, ko so tu gospodarili Rimljani in Bizantinci.

Tudi novejša zgodovina je pustila v tem mestu svoje sledove. Po

parkih in pred nekaterimi poslopji stoje doprsni kipi narodnih herojev, ki so padli v narodnoosvobodilnem boju. Številne spominske plošče odkrivajo obiskovalcu mesta vso veličino in srditost boja prebivalcev tega mesta proti Nemcem, Bolgarom, četnikom in ostali sodrgi. Tudi streljanje 10.000 meščanov na Bubnju, vzpetini blizu Niša, ni omajalo odločnosti tega mesta, da se bori do konca.

Prispeli smo v Niško banjo z zdravilno vodo in urejenimi parki in okolico. V številnih, sodobno grajenih prostorih se odvija proizvodnja rentgen aparatov, radijskih cevi, radijskih in televizijskih aparatov. Razne in številne izvedbe teh izdelkov pričajo o dokaj razgibani dejavnosti mladega in prizadevnega delovnega kolektiva. Tovariši iz RR so nam v času, ki smo ga imeli na razpolago, pokazali proces proizvodnje izdelkov. Montaža radioaparatorov se odvija

na traku, ki je nepokreten in se premik izdelka iz operacije na operacijo vrši mehanično. Zanimiva je ugotovitev, da so pri takem načinu proizvodnje dosegli večjo produktivnost kot prej, ko se je trak premikal. Pravijo, da je tak način primernejši zaradi boljšega vsklajevanja delovnega časa posameznih operacij.

Nove izdelke osvajajo sami. Zato imajo dokaj močan razvoj, pripravo dela in orodjarno, ki izdeluje vse potrebno orodje.

V Zavodih RR so zaposleni večinoma mladi ljudje, saj znaša povprečna starost okoli 22 let. Zaposlenega je precej strokovnega kadra, dočim imajo manj VK delavcev. Veliko skrb polagajo v izobraževanje svojih kadrov, ki jih šolajo v raznih šolah in tečajih v Nišu in v ostalih mestih na visokih šolah. Štipendirajo okrog 70 dijakov in študentov.

Tudi skrbi za svoje delavce posvečajo veliko pozornost. Pri tem pa se postavlja vprašanje, kje najti zadostna sredstva za zadovoljitev vseh potreb. Potrebe po novih stanovanjih rastejo hitreje, kot pa se ustvarjajo možnosti za gradnjo novih stanovanj. Zavodi sicer odvajajo določena sredstva za graditev, oziroma odkup stanovanj, vendar ne morejo zadovoljiti vseh prošilcev. Torej iste težave kot v našem podjetju.

V okviru Zavodov posluje tudi restavracija, kjer se hrani precejšnje število delavcev in uslužbencev. Kosilo stane 58 dinarjev. Povedali so nam, da tovarna ne daje restavraciji nobenih dotacij, temveč se restavracija vzdržuje sama. K temu v precejšnji meri pripomore tudi ekonomija, ki jo ima restavracija v posesti.

Po ogledu podjetja so bili razgovori o številnih vprašanjih, ki so zanimala tako nas kakor tudi njihove predstavnike. — Seznanili smo se z načinom dela UO in delavskega sveta, kakor tudi z delom ostalih organizacij. V glavnem se srečujejo z istimi problemi kot pri nas, le metoda reševanja se v določenih primerih razlikuje. UO zavodov nima svojih komisij, pač pa obstojajo komisije samo pri DS. — Tako je tarifni pravilnik pripravila komisija, ki jo je imenoval DS,

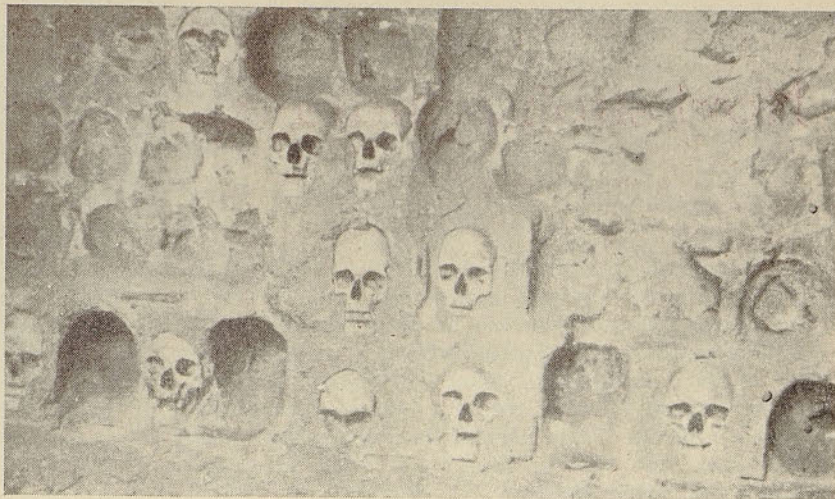

ter ga nato preko UO predložila v razpravo delovnemu kolektivu. — Tudi pri reševanju ostalih problemov se poslužujejo takega načina.

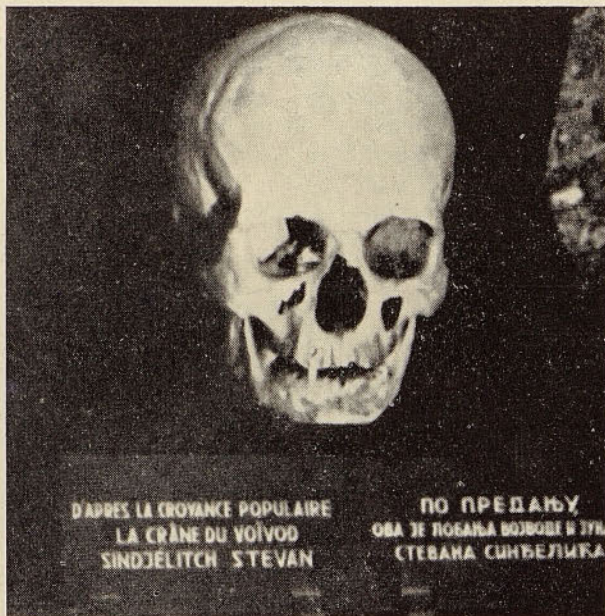
Zelo delavna je tudi sindikalna organizacija in ZK. Prizadevajo si, da v aktivno delo v teh organizacijah pritegnejo čim večje število, ne samo delavcev, pač pa tudi srednje in visokokvalificiranega kadra. Skratka teže za tem, da za reševanje posameznih vprašanj zainteresirajo celotni kolektiv. To pa je pot, ki odpira mlademu delovnemu kolektivu možnosti napredka.

Čas je hitro minil in naš obisk je bil končan. Kmalu smo se morali posloviti od tovarišev, ki so nas izredno gostoljubno sprejeli in nam izkazali toliko pozornosti.

15.24 — vlak prihaja na postajo. Tovariš Šparovec vznemirjeno pričakuje izdajo voznih listkov. Ljud-

»Čele — kula«

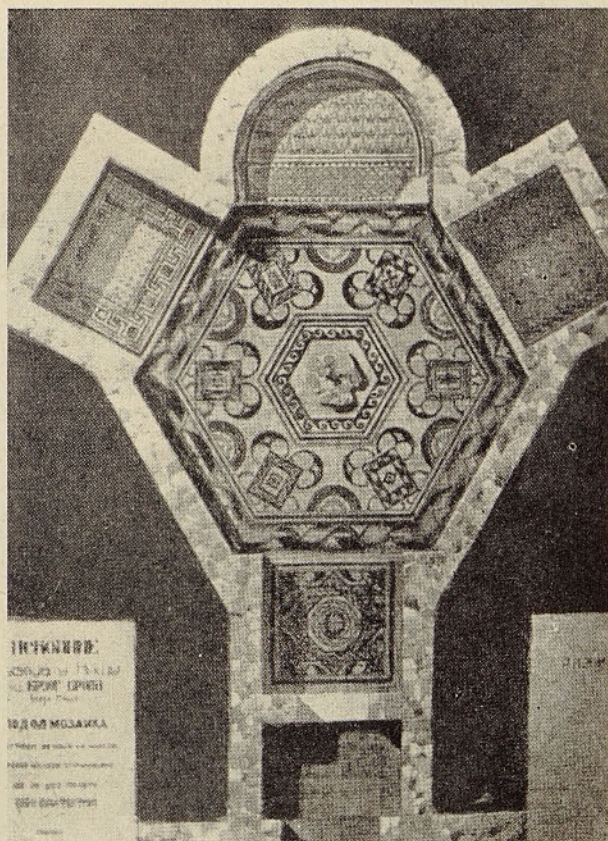

je mrzlično hite ob vagonih in iščejo prostorov. Na dopust gredo. Na morje, k znancem in drugam, tja, kjer pač kdo namerava preživetati dopust.

Kratek pisk lokomotive, znak, da se vračamo domov.

Jaka Vehovec

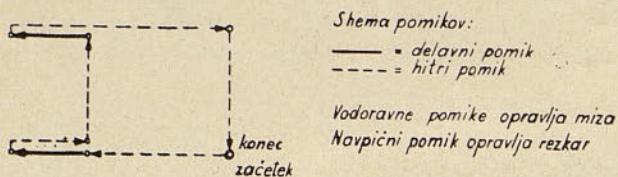
Rimsko kopališče — izkopanina

Novi stroji prihajajo

Ozobljenje je eden izmed oddelkov, ki je bil v naši tovarni med najbolj zastarelimi. Stroji so stari, doseganje točnosti, kakršno se za ozobljenje zobnikov zahteva, pa je problematično. V več primerih so za slabo kvaliteto in izmet bili odgovorni predvsem delavci. Take trditve pa so postavili na glavo novi stroji. Isti ljudje namreč na novih strojih delajo kvalitetno brez večjega truda. Novi stroji pa delajo tudi veliko hitreje.

Za izdelavo zobatih koles za pomik filma se lahko ponašamo z najmoderneje urejenim strojem na svetu. To je Pfauter RSOO. Vse delovne operacije se opravijo avtomatsko. Spodnja shema pa ponazarja delovanje.

Seveda pa je stroj prav tako uporaben tudi za izdelavo ostalih zobnikov.

Razne gredi za starterje smo morali do sedaj obdelovati na rezkalnih strojih. Čas za obdelavo

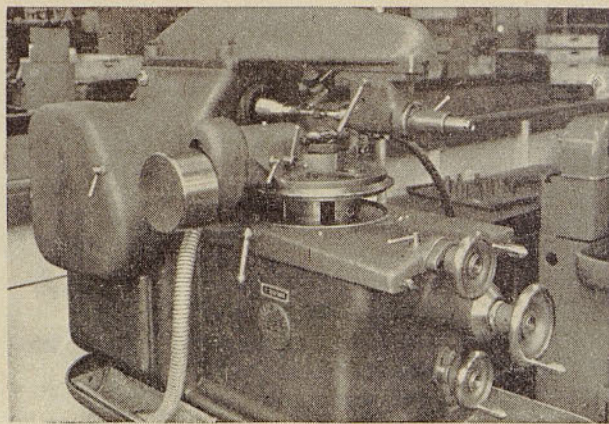

Foto: Edo Primožič

spirale gredi starterja za 1,8 KS je znašal 15,5 minute za kos. Na novem Pfauterjevem stroju pa znaša 3,4 minute za kos.

Z novim Mikronom 10203 pa bomo pri zobnikih do modula 1 lahko marsikaj izboljšali. Na tem stroju bomo obdelovali cikloidne zobnike z večjim številom zob. S tem bomo izboljšali kvaliteto, ker ne bo več napak v delitvi. Ker so za večje število zob delilni rezkalni stroji Pettermann bolj počasni od Mikrona, bomo dosegli tudi prihranek na času.

Novljan

Foto: Edo Primožič

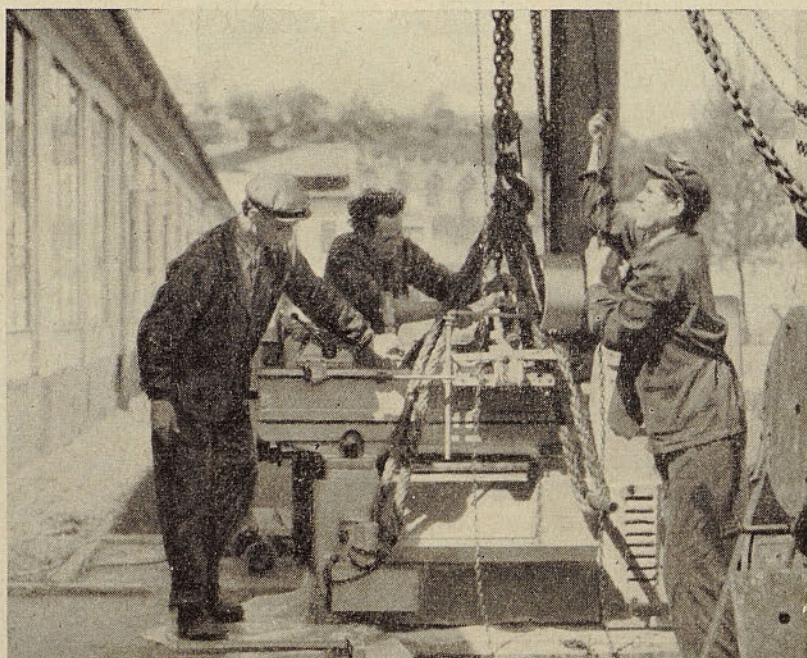
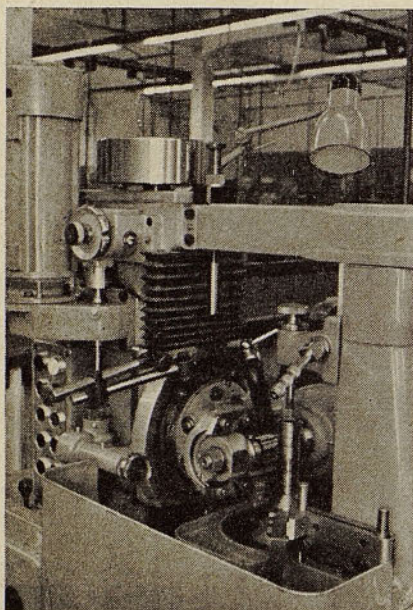

Foto: Edo Primožič

Povezanost med kvantiteto in kvaliteto dela

Mnogokrat se postavlja vprašanje, kako sta med seboj povezani doseganje norme in doseganje kvalitete; z drugimi besedami, ali je med njima skladje ali neskladje, soglasje ali nesoglasje, kakšna je med njima vzročna povezanost ali zavisnost. Kakšna in kolikšna je ta povezava, nam pove računsko preverjanje, izračuna količnika zavisnosti (koeficienta korelacije). Količnik zavisnosti nam z enim izrazom pove, kakšna in kolikšna je ta povezanost, kako velika je mera zavisnosti, vzročne povezanosti. (Če je popolno skladje, je količnik zavisnosti + 1; če je popolno nesoglasje, je količnik - 1. Med tema dvema vrednostima se nahajajo vsi količniki zavisnosti, stopnje vzročne povezanosti. Kadar je tak količnik okrog 0, je zveza slučajna, ni nobenih vzročnih odnosov.)

Pričakovalo se je, da bo zavisnost med doseganjem kvalitete in doseganjem norme negativna, to je, da se z višjim doseganjem norme kvaliteta dela slabša, da ljudje prekoračujejo normo na račun dobre kvalitete. Računsko statistično preverjanje pa take zavisnosti ni pokazalo v nobenem izmed obdelanih oddelkov, to je v Vrtalnici, Brusilnici, Boley stružnicah ali v Bakelitnem oddelku na »pečenju«.

V Vrtalnici ni pokazal izračun zavisnosti nobene povezave med kvaliteto in doseganjem norme, saj je količnik zavisnosti 0,02 in tako ni mogoče računati na neko skladje ali neskladje, na neko zakonito povezanost med njima (glej tabelo 1). Prav tako se ni pokazala pomembna zavisnost v Brusilnici, saj je količnik zavisnosti 0,05 (glej tabelo 2), podobno tudi v Bakelitnem oddelku pri pečenju bakelitnih kosov, saj je količnik zavisnosti - 0,04 (glej tabelo 3).

Tabela 1

Doseganje kvalitete v %	Doseganje norme v %						
	107	116	125	134	143	152	161
	115	124	133	142	151	160	169
96,01—100		3	4	3	6	2	1
92,01— 96	1	2	5	3	8	2	1
88,01— 92	1	3	2	1	5	4	
84,01— 88					2	1	
80,01— 84			2				

Tabela 1: Trosenje rezultatov pri doseganju kvalitete dela in doseganju norm v Vrtalnici.

Tabela 2

Doseganje kvalitete v %	Doseganje norme v %			
	125	133	141	149
	132	140	148	154
96,01—100	4	5	4	2
92,01— 96	1		1	1
88,01— 92				1
84,01— 88		1		

Tabela 2: Trosenje rezultatov pri doseganju kvalitete in norme v Brusilnici.

Tabela 3

Doseganje kvalitete v %	Doseganje norme v %					
	102	112	122	132	142	152
	111	121	131	131	151	161
96,01—100		2	3	1	2	2
90,21— 96		1	5	3	4	1
88,01— 92	1	1		1		2
84,01— 88			2			
80,01— 84		1				

Tabela 3: Trosenje rezultatov pri doseganju kvalitete in norme v Bakelitnem oddelku pri »pečenju«.

Tabela 4

Doseganje kvalitete v %	Doseganje norme v %					
	103	113	123	133	143	153
	112	122	132	142	152	162
95,01—100		4	3	3	1	
09,01— 95	4	5	6	7	1	2
85,01— 90	3	2	6	2		
80,01— 85	4	4	2			
75,01— 80			1			

Tabela 4: Trosenje rezultatov pri doseganju kvalitete in norme na Boley stružnicah.

To so nepomembni količniki zavisnosti, ki povedo, da lahko vsakdo, ki visoko dosega normo, z enako verjetnostjo kvalitetno slabo ali dobro dela; zavisnost je povsem slučajna in se ne da ničesar napovedati o kvaliteti dela iz doseganja norme.

Najbolj zanimiv in nepričakovan količnik zavisnosti je 0,32 (glej tabelo 4) na Boley stružnicah, ki kaže že na pomembno pozitivno zvezo med kvaliteto dela in normo. Oni namreč, ki dosegajo višjo normo, so tudi povprečno boljši v doseganju kvalitete, in oni, ki slabo dosegajo normo, so v povprečju slabši v doseganju kvalitete. To je mogoče razložiti deloma s tem, da se pri delu ob izvestni, najbolj ugodni hitrosti naredi najmanj napak in da se število napak večja, če se delo opravlja počasneje ali hitreje.

Ti podatki so veljavni za te oddelke v II. polletju 1958; taka zavisnost v teh oddelkih verjetno še obstoja, kolikor se niso spremenili razni činitelji, ki vplivajo bodisi na kvaliteto dela, bodisi na doseganje norme. Pokazalo se je, da oddelki v celoti sistematično ne presegajo norme na račun slabe kvalitete, da je to dvojje nezavisnih činiteljev. Kolikor težnja po visokem preseganju norme na račun slabe kvalitete obstoji, jo onemogočajo razne službe, kot so to: kontrola, predelavci in mojstri.

Milan Puhan

Kulturno življenje pri nas

Iz razgovora
s predsednikom
kulturne komisije
tov. Kejžarjem

»Kultura naj ne bo krizantema siromakova, temveč bogastvo bogatega« — je zapisal naš pisatelj Ivan Cankar.

To misel že nekaj let praktično izvaja naš sindikat. V nekaj letih se je zvrstil pred našimi ljudmi niz dramskih predstav, koncertov in opernih prireditev. Število obiskovalcev teh in sličnih prireditev, ki jih je organiziral naš sindikat v dobi nekaj let, se je dvignilo že nad 32.000, s čimer se ne more ponášati noben kolektiv.

Toplo mi je bilo pri srcu, ko sem gledal statistične podatke; spomin mi je segel v Cankarjeve prejšnje besede — vendar se mi je zdelo, da si je Cankar zamislil delavsko kulturo še bolj mogočno, množično — dočim pri nas kljub lepim uspehom še vedno orjemo ledino, pa ne po krivdi delavcev samih, temveč po napačnem naziranju nekaterih, ki mislijo, da samo materialen način življenja lahko zadovolji človeka.

Cankar je doumel veličino duševne hrane. Kultura je tista, ki človeka oplaja z dobro mislijo do vsega in do vseh ljudi.

Take in enake misli so mi begale po glavi, ko sem stopil k predsedniku za kulturo in prosveto pri IO sindikata, tov. Kejžarju in ga prosil, naj mi pove kaj o delu te komisije.

»Delo kulturne komisije v naši tovarni ni lahko«, je dejal tov. Kejžar. »Ljudje postajajo vedno bolj zahtevni, privlačujejo jih predstave in prireditve lažjega značaja, zato pri zahtevnejših delih nimamo toliko uspeha. V bistvu je pri nas tako kot drugod: film je privabil množice; le nekaj jih je ostalo zvestih gledališču.

Največ uspeha imamo z opernimi predstavami in smo si v letošnji sezoni ogledali prav lepe operne stvaritve: Ohridsko legendo, Madame Butterfly, Hoffmannove pripovedke, La Boheme, Aida, Don Pasquale, Prodana nevesta, Evgenij Onegin. Pričakujemo še zadnjo predstavo Manon, s katero bomo sezono zaključili. V splošnem je bil to prav lep spored, s katerim so bili naši člani izredno zadovoljni. Skupno si je operne predstave ogledalo 1300 ljudi, kar je prav lep uspeh.«

»Kaj pa obisk pri kranjski Svobodi?«

»V letošnji sezoni smo obiskali tudi predstave kranjske Svobode, ki je postavila na oder nekaj kvalitetnih del. Gozd, Stekleni zverinjak, Trije mehovi laži, Zločin. Obisk teh predstav je kar zadovoljiv, le pri zadnji predstavi, ki je bila v okviru 40-letnice KPJ, so se pokazale hibe brezlačnega razdeljevanja vstopnic. Čeprav je bila ta predstava namenjena odraslim (saj otroci do 14. leta teh stvari ne morejo razumeti), je bilo opaziti skoro polovico dvorane otrok, ki k predstavi niso doprinesli dru-

gega kot nemir. Pri večerni predstavi pa so zijale praznine v dvorani, čeprav so bile vstopnice vse razdeljene. Mislim, da tak odnos do dela in do praznika, kateremu je bila ta predstava namenjena, meče slabo luč na vse tiste, ki vstopnice vzamejo, čeprav vedo, da jih na predstavo ne bo.

Poleg predstav Svobode smo prisostvovali tudi prireditvam ljubljanske Drame, celjskega, tržaškega in mestnega gledališča iz Ljubljane. Dočim se je celjsko in tržaško gledališče predstavilo z modernimi deli, sta Drama in Mestno gledališče segli po klasičnih delih.

Naši gledalci so bili nad izvajalci navdušeni, glede vsebine del pa so imeli precej pripomb. Največ negotovanja je bilo pri komediji Tripče de Utočce, v izvedbi mestnega gledališča iz Ljubljane. Prireditelj je kljub iskrevosti zašla v veliko burkavost in cenenost; vse salve smeha niso pomenile uspeha — nasprotno — podcenjevanje današnje publike.«

»Kaj pa bodoči načrti?«

»Najbrže si bomo ogledali nekaj prireditev ljubljanskega Festivala in to: opero Carmen, dramo Sokratova smrt in na novo naštudirano klasično komedijo Boter Andraž (Dundo Maroje), v režiji Franceta Jamnika, ki si je vso stvar zamislil tako, da bi naj sodelovali tudi gledalci. Vse prireditve bodo v Križankah.

»Kaj pa naši prazniki, si kaj misliš na proslave, tov. Kejžar?«

Zadnji dve prireditvi oziroma proslavi, ki sta bili v splošni montaži, sta bili našim ljudem zelo všeč; navdušeni so bili nad kvalitetnim izvajanjem in sporedom.

V načrtu imamo še dve proslavi in sicer za Dan vstaje in 29. november. Tudi na teh proslavah bo sodelovalo nekaj znanih umetnikov. Na vsak način si bomo skušali pridobiti kot recitatorja Staneta Severja, ki je naši publiki že zelo znan iz raznih filmov in radijskih iger. Spored bomo razdelili na dva dela, od katerih bo prvi resen in posvečen prazniku — drugi del pa bo v razvedrilo našim delovnim ljudem, da bodo s smehom in dobro voljo prešli v praznično razpoloženje.«

Tako in slično sva kramljala s tov. Kejžarjem o kulturni dejavnosti v naši tovarni. Zaupal mi je, da je IO sindikata zelo naklonjen čimbolj razgibanemu kulturnemu življenju, pa tudi novi upravni odbor kaže veliko zanimanje.

To se mi zdi prav in potrebno. Kultura daje človeku notranje ravnovesje in ga duhovno zasidra v harmoničnih odnosih do družbe, da narave in vsega okolja.

Iver

»Halol! Je tam propaganda?«

»Da, želite, prosim?«

A, ti si, Milan?

Kdo je tam?

Maks! Hotel sem te le obvestiti, da bomo v razvojnem zdajle demonstrirali nov predmet, pa bi bilo prav, če bi prišel pogledat.«

»Hvala, Maks! Pridem! Kaj pa je pravzaprav?«

»Nova izpopolnitev telefonskega aparata ATA. Boš lahko kaj napisal o tem,«

— — —

Ko prisopiham v tretje nadstropje našega »nebotičnika«, poiščem najprej tov. Maksa, misleč, da sem ubral pravilno pot, ker me je klical in ker dela v telefoniji in končno, četudi je telefon nov, spada prav gotovo v sektor telefonije. Ko sem se le oglasil v njegovi delovni sobi, so mi tovariši povedali, da je ta hip v kinoakustiki.

»Verjetno že demonstrirajo«, sem si mislil, »toda le zakaj v kinoakustiki?«

foniranje agencij in centrale za nov tovor. Pri sklepanju dogovorov s tujimi agencijami je z ozirom na kompliciranost pomorskega prava, mednarodnih in drugih trgovskih uzanc silno važno, da sodeluje pri takem razgovoru več strokovnjakov. Samo z eno telefonsko slušalko to ni mogoče, ker bi n. pr. direktor, ki posluša in se dogovarja s tujo agencijo moral neprenehoma odlagati slušalko, razlagati in pripovedovati besedilo prisotnim strokovnjakom, ki se nekaj časa posvetujejo, odločitev pa bi potem prenesel direktor po telefonu. Tako delo zavlačuje telefoniranje, ki ga je treba plačati z deviznimi dinarji. Poleg vsega tega pa strokovnjaki le ne morejo slišati vsega, kar govori tuji partner ali agencija na drugi strani telefonske žice, če posluša samo eden, ki prevaja odnosno sporoča njegove pogoje. Če pa preko zvočnika poslušajo te pogoje vsi prisotni strokovnjaki, lahko eden od njih takoj odgovarja po mikrofону ali slušalki odnosno zahteva pojasnila direktno in ne s posredovanjem.

Izpopolnitev telefona z mikrofonom, zvočnikom in ojačevalcem odstranjuje omenjene nevšečnosti. Naš telefonski apa-

Zvočna telefonska direktorska naprava

To mi ni šlo v račun! Ko sem potrkal na vrata sobe, kjer je kinoakustični oddelček in vstopil, se je v mali sobici gnetlo toliko »razvojnikov« vseh hierarhičnih lestvic, da nisem vedel, ali bi vstopil ali ne, ker verjetno nisem prišel prav. Šele ob pozdravu enega izmed prisotnih: »Glej, glej, propaganda tudi že vel«, sem spoznal, da sem prišel prav. To mi je potrdil tudi šefov močan in raskavi glas, ko je vpil v telefonsko slušalko: »Me dobro slišiš? Ti posluš, tle preskušamo novo telefonsko napravo, a mi daš zvezo z Djevdjelijo?«

Počasi sem se prerinil v ospredje in videl na mizi telefonski aparat s tipko v levem gornjem delu nad številčnikom, na desni nekim gumbom, dalje mikrofón, zvočnik in še nekaj, čemur nisem vedel imena. Pozneje sem zvedel, da je to tranzistorski ojačevalec. Ves čas, ko so se med seboj pogovarjali strokovnjaki, sem vlekel na ušesa, da bi polagoma dojel, kaj pomeni ta novost na mizi, da ne bi pozneje, ko bi stopil v akcijo, obstal kot popolen nevednež. Po daljšem strokovnem posvetovanju o raznih izboljšavah so strokovnjaki odhajali drug za drugim in ostali so le tisti, ki so spremljali od vsega začetka razvoj tega aparata: konstruktor tov. Bratina Marjan, tehnik, tov. Ogriz Lado, elektromehaničar in tisti tovariši, ki imajo svoje redno delovno mesto v tem oddelku. Poprosil sem Janeza in Maksa, naj mi povesta kaj več o tej napravi, saj sem med pogovori le tu in tam vjel kaj bolj razumljivega, a še tega nisem znal takoj razporediti v povezano celoto. Maks, nekoliko v zadregi, pokaže na skromnega tovariša v kotu sobe, ki se je le redko oglašal, in reče: »On je konstruktor, ki ti bo lahko več povedal kot jaz. Poleg njega pa je tov. Ogriz, ki je izdelal vse mehanske dele po načrtih.« In tov. Bratina je z zadovoljstvom na obrazu začel pripovedovati.

»Ceprav je bil po planu že prej določen razvoj take naprave, ki bi omogočala pojačan prenos govora preko telefona in zvočnika, je naročilo nekega našega pomorskega podjetja to stvar pospešila. Verjetno vam je znano, da imajo ravno taka podjetja, katerih ladje se nahajajo ob vseh kontinentih, dnevno mnogo mednarodnih telefonskih razgovorov, ki so zelo važni za njihovo poslovno dejavnost, še važnejši pa tedaj, ko njihova ladja nekeje v tuji lukl čaka na tovor, ki ga ni od nikoder in bi zato morala voziti prazna proti domovini ali drugi lukl. V takih primerih se začne mrzlično tele-

rat ima vgrajeno tipko (poleg ozemljitvene) in potenciometer. S tipko se vključujemo v linijo in že slišimo okrepljen znak ali govor preko zvočnika, govor ali znak pa lahko ojačujemo ali slabimo s potenciometerom. Razgovor lahko poslušajo vsi prisotni po zvočniku, ki je naravn na sobno jakost. Če pa smatra kdo, da ni umestno, da bi vsi slišali nadaljnji del pogovora, le-ta samo dvigne slušalko in sam posluša dalje.«

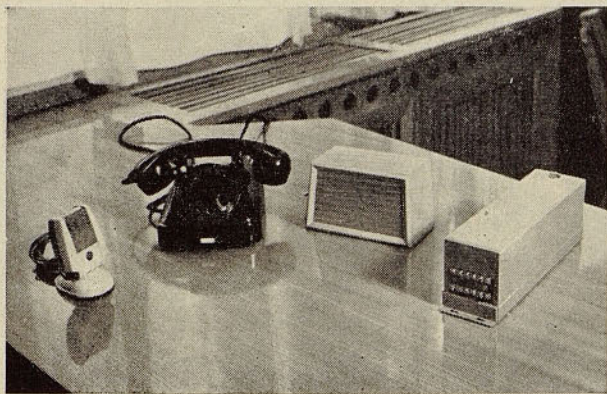
»Ali ni to nekaj sličnega kot pri direktorsko sekretarskih napravah, ki jih imamo na naši upravi?«

»Je, samo da je tista naprava bolj komplicirana, to pa imate samo telefon. Tam je namreč skoro cela mala centrala poleg tega, da mora biti ojačevalec stalno vključen.«

»Ali lahko uporabljamo to napravo tudi samo pri telefonu, čeprav nimamo zvočnika in mikrofona? Torej samo z namenom, da bi pojačali včasih komaj slišen telefonski razgovor?«

»Zakaj pa ne! Le telefon mora imeti vgrajeno posebno tipko in potenciometer, posebej pa moramo imeti še tranzistorski ojačevalec. Na ta način lahko toliko okrepimo glas, da se

Foto: Edo Primožič

nam zdi, kot bi govoril tovariš v sosednji sobi, čeprav prihaja telefonski poziv odnosno razgovor iz Djevdjelije. Vendar imamo to prednost le mi, če partner na drugi strani nima teh naprav, ker mi ne moremo ojačati našega glasu, da bi nas na primer v Djevdjeliji bolje slišali.»

»Se nekaj, tov. Bratina. Sedaj imamo na mizah le telefonski aparat, tu pa vidim več delov, razmeščenih po mizah. Praktično zavzemajo precejšen del mize in nihče ne bo rad videl toliko »ropotije« pred seboj,

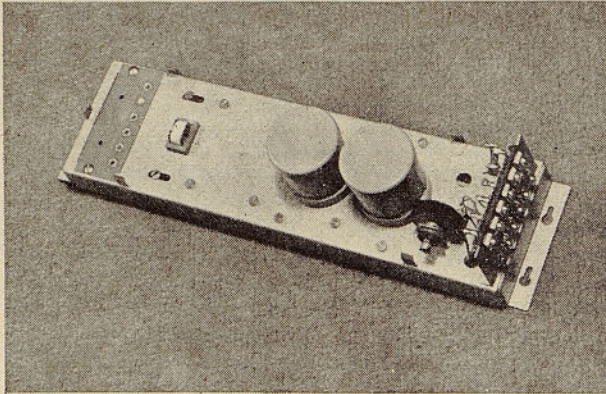

Foto: Edo Primožič

»Ni take sile, je odvrnil tov. Bratina. Od vsega, kar vidite sedaj na mizi, ostane poleg telefona le še mikrofona. Toda tudi

tega bomo skušali spraviti v telefonsko slušalko samo. Tako bi ostal na mizi le telefon, medtem ko je zvočnik lahko kjerkoli, seveda tam, kjer se doseže največja akustičnost in jakost. Tranzistorski ojačevalce pa lahko skrijemo pod mizo, v omaro ali kamorkoli.

»Še tole! Ali je zvočnik dovolj glasen, da lahko z njim posluša večje število ljudi ali samo manjši krog?»

»Jakost zvočnika je predvidena na 0,3 W, maksimalna pa celo na 0,5 W, kar zadostuje za vsako sobo.«

»Ojačevalce je opremljen s tranzistorji, kaj ne? Kakšne prednosti pa ima tak ojačevalce?»

»Že na prvi pogled je opaziti razliko med navadnim in tranzistorskim ojačevalcem kar se tiče že same dimenzije. Vendar pa to ni njegova največja prednost. Tranzistorski ojačevalce deluje takoj, kakor hitro kdo dvigne slušalko ali se preko tipke vključi na linijo, medtem ko bi pri uporabi navadnih ojačevalnikov morali čakati, da se prej elektronke ugrejejo, in šele potem bi lahko govorili. Naročnik, ki nas je klical in ki mora plačati pogovor, bi moral čakati, s tem pa se večja govorilna enota in raste taksa, razen če imamo navaden ojačevalce stalno vključen. Pri stalnem pogonu takega ojačevalca pa trpijo elektronke in zmanjšujejo njegovo življenjsko dobo, kar pa se pri tranzistorskem ne more zgoditi.

»Vsekakor prav lep uspeh! Ni mi še jasna funkcija signalne lučke pod tipko, ki zasveti takoj, če pritisnete tipko in vključite linijo?»

»Lučka nam samo pove, da je vključen tudi ojačevalce in da deluje.«

»Hvala lepa, tov. Bratina! Upam, da bo podjetje, za katero ste izdelali to prvo in svojevrstno napravo zadovoljno z vašim delom in kvaliteto, saj je danes vse odlično funkcioniralo. Ko boste napravo še izpopolnili, kot je bilo prej slišati, bo postala zelo zaželen artikel v našem poslovnem svetu. Želim vam še nadaljnjih uspehov.«

S. M.

Ob sprejetju novih članov v ZKJ
Foto: Abe

Boris Eržen PRIPOVEDUJE

Mednarodna kolesarska dirka po »Hrvatski in Sloveniji« je že za nami. Vem, da je dosti članov našega kolektiva, ki ne vedo, da je v tretjeplasirani ekipi vozil tudi naš član kolektiva, tovariš Boris Eržen iz splošnega oddelka. Ko sem ga našel v klubski pisarni »Mladosti« in ga zaprosil, naj mi pove svoje dogodivščine z dirke, na kateri je dosegel svoj največji uspeh, je prav rad, kar malo nasmejan, ustregel moji želji.

»Kdo ti je dal pobudo ze udeležbo na dirki po Hrvatski in Sloveniji?«

Že nekaj dni pred dirko smo s funkcionarji »Mladosti« govorili o tem, ali bi nastopil kot posameznik ali ne. — Kmalu smo ugotovili, da sam ne bi mogel doseči zaželenega uspeha. To pa iz naslednjih razlogov: Vse svoje dosedanje treninge sem usmerjal le v nastopanje po slovenskih cestah, ne pa za dirke z mednarodno udeležbo. Finančno stanje kluba ni dovoljevalo, da bi kot vsi ostali udeleženci, imel svojega spremljevalca in maserja, ki sta oba na taki dirki neobhodno potrebna. Brez tega si je težko zamisliti zadovoljiv plasman. No, kakor vidite, sem pa vseeno nastopil, ampak ne kot posameznik, temveč kot član ekipe »Odreda«.

Kako pa je prišlo do tega, da si nastopil za ekipo »Odreda«?

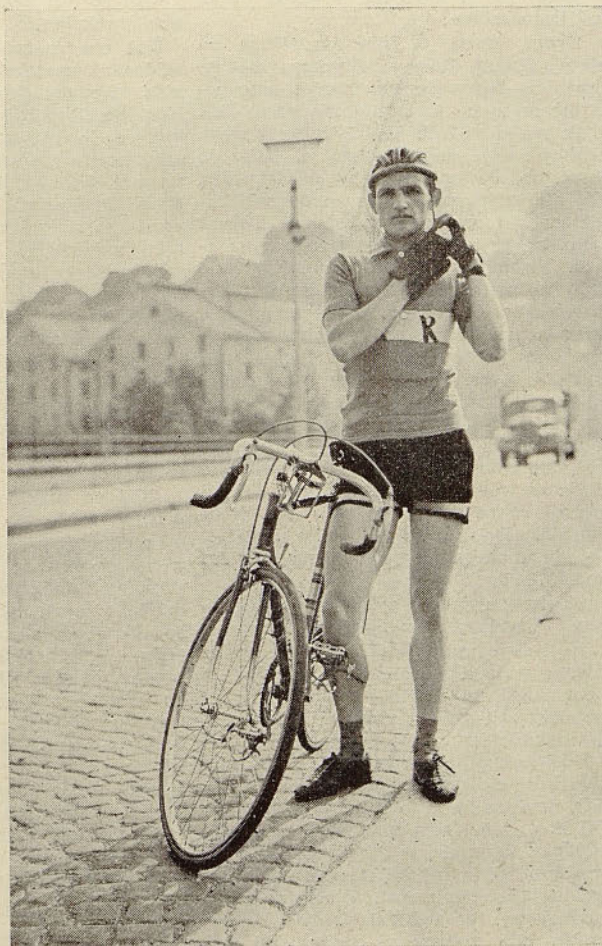
Funkcionarji ljubljanskih klubov in jaz smo že stari znanci. Pred odhodom k vojakom sem dokaj uspešno nastopal za mladinsko ekipo »Ilirije«. Ko sem pa častno izpolnil svojo državljansko dolžnost, sem pri ljubljanskih klubih zapazil, da sem kot Kranjčan, kar malo zapostavljen. Zaradi tega mi je prišlo na misel, da tudi doma lahko formiramo kolesarski klub. Začeli smo z delom in tako imamo svoj klub »Mladost«, ki je v dveh letih požel že lepe uspehe. Na številnih dirkah mi je bilo največje zadovoljstvo, če je meni ali pa kateremu koli od naših uspelo počakati na cilju vozače ljubljanskih klubov. Po prvi ocenjevalni vožnji za prvenstvo Slovenije, kjer sem ravno tako dosegel zadovoljiv plasman, mi je eden od vodilnih funkcionarjev »Odreda« dejal: »Boris, ali bi ti vozil v naši

ekipi po Hrvatski in Sloveniji?« Malo presenečen nad tem vprašanjem, sem mu odgovoril: »O tem ne odločam sam, dogovorite se z mojim klubom.«

Pogovori o tej zadevi so bili že v nekaj dneh pozitivno rešeni. Odšel sem v Polhov gradec, kjer smo se pripravljali tri dni. Na treningu je bilo največ dela

s tehniko vožnje, masiranje, da bom pa odkritosrčen, pa povem, kar se mene tiče, da sem preganjal tremo, ko sem pomislil, s kakšnimi asi se bom moral meriti. Zamislite si sami, kako je, če majhna ribica pade med velike. »Kakšna je bila vožnja in tvoj plasman v prvi etapi?«

Foto:
Edo
Primožič

Zamislite si sami, kako bi vam bilo, ko pridete na start in se ozrete levo in desno, pa vidite povsod elitne vozače, ki so že letos nastopali na dirki Beograd—Budimpešta, po Tunisu in drugih večjih dirkah.

To okolje je name precej delovalo. Med njimi sem in sedaj nimam kaj več premišljati. Zavedal sem se, da bom moral biti zelo previden, če bom hotel dostojno zastopati klub, za katerega nastopam. Na dani znak sem se moral tudi jaz spustiti v borbo s 750 km dolgo potjo. Vedel sem, da so moji tekmeci že rutinirani vozači, doma v vseh finisah kolesarske vožnje. Spomnil sem se besed starega reprezentanta Valanta, ki mi je nekoč dejal: »Glavni faktorji za dosego zaželenega uspeha so volja in želja po zmagi, odločnost v pravem času in skrajna požrtvovalnost do cilja.« S to mislijo, sem se začel ozirati levo in desno ter videl, kako me vsi z lahkoto prehitevajo. Pomislil sem, če bo šlo tako naprej, bom privozil zadnji na cilj. Spustil sem glavo nad krmilo in neusmiljeno pritiskal na pedala. — Počasi in z velikim naporom sem začel prehitevati enega za drugim. Že na kraju svojih moči sem zagledal na koncu ulice množico ljudi. Vstal sem s sedišča in do cilja v šprintu prehitel še enega tekmovalca. Prva etapa je bila za menoj. Zasedel sem 26 mesto od 52 nastopajočih.

Kako pa si kolesaril v drugi etapi, na kronometer?«

Druga etapa je bila razdeljena na dve poletapi. Reka—Crikvenica in Crikvenica—Nova Gorica. Startali smo posamežno z dvema minutama presledka. Tak način vožnje je bil zame novost. Tukaj se je zopet pokazalo, kako je koristno, če ima tekmovalec trenerja. Na starterjev znak smo se pognali zopet v boj za boljši plasman. Tokrat sem trenerjeve nasvete strogo upošteval. Nisem se več oziral nazaj, če je kdo za menoj ali pa pred mojim kolesom. Vozil sem po tisti strani ceste, kjer sem dobival manj vetra v prsi. Ta dan je namreč pihal močan nasprotni veter. Na cilj sem privozil četrty za Petrovičem, Valčičem in Žerovnikom. V tej vožnji sem popravil svoj plasman za minuto in pol ter tako zasedel 23. mesto. Nasprotno meni si je Bajc za toliko pokvaril svojega. Po tej vožnji se še nisem počutil tako utrujenega. Dobil sem še večjo korajžo. — Naša ekipa pa je bila na četrtem mestu.

»Kako pa je šlo v drugi poletapi?« sem ga radovedno vprašal.

Kot sem malo prej omenil, se še nisem počutil posebno utrujenega in sem takoj na startu planil naprej in se pridružil vodeči skupini. Nekaj desetih kilometrov smo se stalno menjali na čelu skupine z namenom, da bi tako diktirali močan tempo, kateremu pa jaz, novinec za tako težke dirke, nisem bil kos. Začel sem zaostajati meter za metrom tako, da se je po kakšni polurni vožnji ta razdalja povečala že na kakih 100 metrov. Nehote sem se zopet ozrl nazaj ter ugledal drugo skupino kakih 1000 metrov za menoj. En tre-

nutek premišljanja. Odločil sem se približati prvi skupini, čeprav je teže dosegljiva. Požirek vode mi je dal zopet novih moči. Ko sem bil že skoraj do cela izčrpan, sem pred seboj zagledal hrbet zadnjega vozača prve skupine. Želel sem, da bi lahko vozil nekaj časa, dokler se malo ne odpočijem, na repu skupine. Toda, kaj kmalu je prišel tudi red na mene za »firngo«. Ko je pa Petrovič videl, da ne gre tako kot bi moralo, mi je pa dejal, »Ako očeš, da voziš u našoj grupi, onda vozi kao i ostali, ako nečeš, onda nas ostavi«. Ko je videl, da ne bom mogel voziti v skupini, mi je dejal še tole: »Pazi, burazeru, ako te uhvati ona druga grupa, nastradao si.« Tega sem se tudi sam zavedal. Misli sem si tudi to, če bi imel že letos za seboj dirko Beograd—Budimpešta, dirko po Tunisu in toliko prevoženih kilometrov na treningih, potem bi že nekako vzdržal vaš tempo. V tem času mi je bilo to edino v tolažbo, ko sem videl tudi Valčiča, da ni mogel vzdržati tako silovitega tempa. Še naprej sem malo za vodečo skupino vozil sam in tako prišel na cilj v Novo Gorico 30 sekund pozneje za zmagovalcem. Funkcionarji »Odrede« so bili z menoj zadovoljni in mi čestitali k dobri vožnji. Še bolj sem bil zadovoljen sam, saj sem popravil svoj plasman s 23. na 18. mesto. Naša ekipa je bila še vedno na 4. mestu.

»Ali so bili kakšni zanimivi pomenki med funkcionarji in ostalimi?«

Kot ste mogoče zapazili, je ekipa »Odrede« nastopala v dresih z reklamnim napisom tovarne »Semperit« iz Nemčije. Popolnoma razumljivo je, zakaj se je glavni direktor zastopstva »Semperit« v naši domovini tako zavzemal, da bi naša ekipa po možnosti prehitela ekipo »Stuttgarta«, katera je vozila za prav tako drugo firmo, ravno tako iz Nemčije. Povedano v dveh besedah: bil je to reklamni boj. Omenjeni direktor je obljubil, če v končnem plasmanu zasedeno 3. mesto, da dobi vsak vozač naše ekipe po 10.000 dinarjev nagrade. Izpolniti to njegovo željo pač ni bilo lahko, ker je »Stuttgart« imel 9 minut naskoka po drugi etapi. Šli smo v tretjo etapo z namenom, da izpolnimo željo zastopstva in nas samih.

»Kaj pa vzpetine Vršiča, kako si jih premagoval?«

Po startu smo vsi udeleženci vozili v eni grupi prav do Trente. Na samem vznožju Vršiča se je kolona že začela daljšati, a na tretjem zavoju je bilo že skoraj odločeno, kakšen bo vrstni red na Vršiču. Vozili smo v stoje, pravzaprav, kakor je kdo vedel in znal, da bo lažje osvojiti vrh. Tudi jaz sem se oziral proti vrhu, po ljudeh, ki so stali v grupah prav do vrha. V seznamu tekmovalcev so me prekrstili za Franca, pa me je zato klic »Boris, dejmo« še bolj presenetil. Nisem namreč pričakoval, da bosta prišla dva moja klubska tovariša celo na Vršič vzpodbujati me na tem najtežjem delu proge. Njihove bodrilne besede in topel čaj mi je dal novih moči, kajti od hladnega vremena in dežja sem bil že ves

premražen. S podvojenimi moči sem pritiskal na pedala, tako da sem nekaj zavojev pred vrhom prehitel še enega Švicarja, ki mi je za pol kolesa odnesel boljšo nagrado. Na vrh sem privozil enajsti. Navzdol proti Gozd Martuljku sem prehitel Švicarja in enega Hrvata. Nadalje smo vozili skupaj skoraj vse do Bleda, kjer mi v sprintu ni uspelo prehiteti oba tekmovalca. V tej, najtežji etapi, sem zasedel 9. mesto. Ko sem prišel nazaj na cilj, so mi vsi funkcionarji »Odrede« ter ostali znanci iz srca čestitali. Zvedel sem tudi, da sem jaz največ pripomogel, da je naša ekipa zasedla 3. mesto in da ima 3 minute naskoka pred »Stuttgartom«. Najbolj sem bil pa zadovoljen jaz sam, saj sem s tem dobrim časom zasedel 15. mesto v skupnem plasmanu. Po končanem tekmovanju je bilo zelo zanimivo, ko je prišel v kopalnico tovariš Petrovič in mi v šali dejal: »Pa kako si ti to smeo, burazeru, da predžes Vršič v prvoj grupi? Pa kazao sem ti več juče, da se ne držiš više prve grupe.« Potem se je še enkrat nasmehnil in zopet dejal: »Samo ti ovako produži!« Zadovoljen sem odšel na večerjo, potem pa kmalu na počitek. V mislih so mi za vselej ostale besede: »Samo ti ovako produži!«

»Kako si se počutil, ko si vozil četrto etapo, skozi domače kraje in naprej proti Zagrebu?«

Na poletapi Bled—Ljubljana je bil po mojem mnenju najostrejši tempo, saj smo vozili nekaj čez 40 km na uro. Vseskozi sem vozil v čelni skupini. Mesto čelnega vozača smo stalno menjali med seboj. Čim bolj smo se bližali Ljubljani, tem daljša je postajala kolona vozačev. V Ljubljano sem privozil 10. skozi cilj. Ko sta minuli 2 uri počitka, smo pognali zopet kolesa naprej proti cilju. Takoj iz Ljubljane je meni, Židanu in Novaku uspelo pobegniti favoritom. Ta naš pobeg je bil zelo kratek. Na 70. kilometru nas je že ujela glavna skupina, tako da do Zagreba ni bilo omembe vrednih sprememb. Skupina je vozila enakomerno prav do cilja. Kakih 50 km pred ciljem so se mi zlomile prestave, tako da sem le z naporom vozil na repu skupine. Vodstvo »Odrede« mi je preskrbelo drugo kolo, s katerim pa nisem bil zadovoljen. — Da ne bi pokvaril doseženega plasmata, sem se kljub vsem težavam vendarle prebil na čelo skupine, tako da sem v generalnem plasmanu omenjene dirke ostal na 15. mestu. Želje, naše in direktorja zastopstva »Semperit«, so se tako le izpolnile. Ekipa »Odrede« je v končnem plasmanu zasedla 3. mesto. Odvozili smo častni krog z lovorjevim vencem, prejeli smo nagrade, nato pa odšli na krajši počitek, pozneje pa na zabavo, prirejeno v počastitev udeležencem dirke po Hrvatski in Sloveniji.

»Ali ti je znano, kdo bo vozil v reprezentanci Slovenije?«

»Na to vprašanje ne morem zanesljivo odgovoriti. Vse tako kaže, da pojdem za nekaj dni na pripravo v Gozd Martuljek, ali pa bom član slovenske reprezentance, pa še ne vem.«

STRELCI ZA 40 LETNICO ZKJ

V počastitev 40. obletnice ZKJ je priredila strelska družina »Iskra« veliko masovno tekmovanje z zračno puško v dneh od 25. aprila do 25. maja. Tekmovanja — zanj je vladalo veliko zanimanje — se je udeležilo 976 članov kolektiva. Ker so prva mesta nagajena, so se udeleženci tekmovanja delili na dve skupini: strelci in nestrelci. V taki razporeditvi so bili doseženi naslednji rezultati:

Strelci: krogov

1. Franc Černe	46
2. Božo Malovrh	44
3. ing. Marjan Rode	42
4. Ivan Čerin	42
5. Ferdo Zdražnik	41

Nestrelci:

1. Vili Novak	42
2. Vinko Suhadolnik	42
3. Albin Bradaška	41
4. Janez Bodlaj	41
5. Marjan Štrubelj	41
6. Vinko Praprotnik	40
7. Anton Ferbar	40
8. Urban Krajnik	39
9. Drago Arh	39
10. Vinko Šenk	39
11. Joža Juvan	39

Ženske:

1. Božena Ovin	42
2. Justina Jalovec	39
3. Ivanka Bukovnik	33

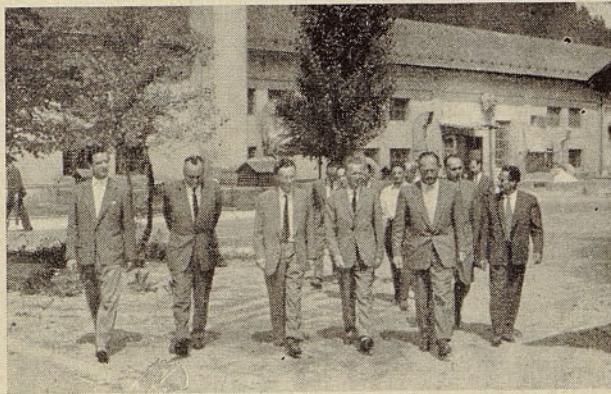
IMR

Foto: Edo Primožič

*Z obiska poljske
gospodarske delegacije
v naši tovarni*

Foto: Edo Primožič

Emil Zajc

Vtisi z budimpeštanskega velesejma

toribe, žez Kelebijlo! Osornost carinika me razvname in zavedajoč se svojega poslanstva kratko in malo izjavim, da bova »jaz in Gepäck« ostala v vagonu, on pa naj zahteva službene direktive od svojih nadrejenih. Menda se je tudi Madžaru zdelo, da ni vredno, da bi jaz in moj Gepäck postala predmet mednarodnega spora. Po daljšem telefoniranju z Budimpešto dobim vrnjene dokumente in nato »ohne Soldat« nadaljujem pot proti Pešti.

Globoko si oddahnem, ko vlak zopet potegne skozi široko madžarsko »puszto«. Ravnina, ravnina, nič posebno zanimivega. Menjajo se mesta in vasi, med njimi pa madžarski čikoši pasejo govedo in drobnico. Mastna, dobra zemlja, lepo obdelana polja in njive, vendar za naše oči ni prave paše.

Čas mi krajša madžarski železničar, moj slučajni sopotnik do Budimpešte. Po nekaj brezuspešnih poskusih, da bi stopila v razgovor v mandžarščini ali nemščini se izkaže, da bova začete stike morala nadaljevati v mednarodni govorici z rokami, dopolnjeni s slovarjem mednarodnih tujk. Konverzacija poteka bolj sproščeno, ko mi železničar ponudi pletenko črnega vina, s katerim se krepčava vse do Pešte. Dobivam občutek, da madžarščina ni ravno tako nerazumljiva in težka, kot je kazalo od začetka, pa tudi na tistega obmejnega grobijana nisem več tako jezen. Mogoče pa le ne bo tako hudo, mogoče se bo med Madžari dalo živeti tudi »ohne Soldat«, kot mi je grozilo na začetku mojega potovanja pri Kelebiju.

Budimpešta! Mogočna postaja me prevzame, res čisto vele-mestna in reprezentativna zgradba! Moj železničar mi skuša dati zadnja napotila (moje znanje madžarščine je med tem zopet nekam splahnelo), nakar se podam v mesto iskat prijavní urad. Pred menoj vrvi velemesto, jaz pa se zastonj skušam znajti med zamotanimi napisi, ki jih po nerazumljivosti prekaša menda le še kitajščina. Na srečo se nekako orientiram po večjezičnih potokazih in tako se nekako prebijem do prijavnega urada.

Zapažam, da se neuradna Madžarska zelo razlikuje od uradne. Prijazna uradnica na prijavnem uradu mi odkaže hotel in me napoti v banko zaradi denarja, kajti v Pešto sem razumljivo prišel suh kot cerkvena miš. Domišljam si, da sem posebne pažnje uradnice deležen kot Jugoslovan, posebno ko mi ob koncu uradnih formalnosti podari iz svojega osebnega budžeta cel forint za tramvaj do banke. Ganejo me ti prvi znaki madžarske gostoljubnosti, katere sem v teku svojega bivanja v Pešti imel priliko spoznati še nekaj kratov. Bravo Budimpešta, tako se bo dalo izhajati! Jugoslovani kot kaže, nismo tako nepriljubljeni pri Madžarih, kot je to skušal dokazati neotesanec na meji.

V hotelu stanujem skupaj s tovarišem iz Leskovca. Prav vesel sem, v dvojce bo laže.

Naslednji dan je že otvoritev sejma, zato hitim na Ipari vasar uredit vse potrebno, da bo ob otvoritvi vse nared. Kar ponosen sem, ko zagledam jugoslovanski paviljon, ki je res lepa in okusna zgradba in je bil baje prepeljan do zadnjega

V rokah držim potno dovoljenje, vozno karto in kovčeg z najnujnejšimi potrebščinami, ki jih ne more pogrešiti svetovni potnik, ki odhaja na tuje zastopat Iskrine izdelke na mednarodnem jesmu.

Smer Budimpešta, Ipari Vašar, mednarodni sejem tehničnih dosežkov. Prvič potujem v neznano mesto, o katerem pa sem že precej slišal in čital. Občutke radovednosti pred neznanimi kraji in srečanji začasno prevladujejo vtisi negotovosti in tesnobe. Ali bo naš projektor NP-2, s katerim se namerava naša tovarna predstaviti tujemu svetu, pravočasno prispel na sejem? Kako je z obmejnimi formalnostmi, kako me bo sprejelo znamenito zgodovinsko mesto na obalah Donave? — Med čisto uradne misli se vtihotaplja tudi manj uradne, ki so pač v zvezi z svetovno znanimi specialnostmi madžarske prestolnice. Cardaš, guljaš, palinka, tokaj, ciganske kapele in končno (opozarjam: samo teoretično, kot se pač resnejšemu človeku s famijlo spodobi) — tudi znane budimpeštanske lepote z ognjevitimi očmi in...

Pelje me vlak v daljave... Zagreb, enolične slavonske in vojvodinske ravnine, Beograd! Prestop, smer Kelebiya, madžarska meja. Pohvaliti moram ekspeditivnost in korektnost naših obmejnih organov. Brez zadržkov dobim žig na potni list in že se najdem pod kompetenco madžarskega obmejnegu uslužbenca. Madžarsko seveda ne znam, pomagam si z nemščino. Sledijo prve nevspečnosti na madžarski meji. Strogi uradnik me premeri od nog do glave, pregleda dokumente in nato izjavi v slabi nemščini nekako takole: »Du und Gepäck mit Soldat — zurück!« To naj bi po naše pomenilo, naj se lepo izvagoniram in vrnem odkoder sem prišel. Prestopil sem namreč — ne po svoji krivdi — mejo namesto preko Ko-

žebnja iz Jugoslavije. Med množico razstavljalcev poiščem Iskrin razstavi prostor. Na hitro popravim nerodnost zagrebškega monterja, ki je našemu projektorju pritrdil spodnji boben na mesto zgornjega. Kar čudim se, kako mu je to uspelo, na videz pa je le nekako stalo to skrpucalo, ki je za strokovnjaka imelo precej smešen videz. Ostalo je še kar v redu. Tu je razen projektorja tudi magnetonski ojačevalnik in zadnji izvedbi in ostali pribor za projektor, ki naj predstavlja dejavnost naše tovarne pred tujino. Po kratkem pregledu in ureditvi eksponatov se odpravim po paviljonu gledat, s čim se ponajbolj sorazstavljajo.

Res, nisem zaročaran! Lepo je videti na razmeroma majhnem prostoru razstavljene dosežke naše mlade industrije, posebej pa še, ker sem prepričan, da je to samo del vsega tistega, kar se spričo omejene razsežnosti paviljona pač ni dalo razstaviti. Pred paviljonom se blešči TAM in FAP avtobusi, Zastava pa razstavlja malega »Fičola« (»Zastava-600«), ki ves čas sejma vzbuja posebno pozornost in skomine neštehtih obiskovalcev. Madžari namreč sploh še niso pričeli s proizvodnjo malolitražnih osebnih avtomobilov ter se vsa prestolnica z malimi izjemami prevaža s precej zastarelimi tipi avtomobilov.

Od »težkih« razstavljajo Prvomajska (stružnice in brusilne stroje), Železarna Sisak in drugi. »Lahkih« je cela vrsta. Tomos je poslal serijo motociklov, mopedov in skuterjev, med katerimi so poslednji pravo odkritje za Budimpeščance ter vir tih in glasnih želja mladine. — Tu so tudi lična Rogova kolesa, ki imajo v tuji okolici še poseben sijaj ter privlačnost, ne glede na to, da so madžarska kolesa na splošno cenejša.

Elektroindustrijcev nas je menda največ: Končar, Tobi, Telekomunikacije in vrsta drugih. Parada izdelkov, ki dostojno predstavlja našo mlado industrijo. Vablljivo se blešči telefonske centrale in aparati, krasni radiosprejemniki in najnovejši televizorji Telekomunikacij. O razstavljenih izdelkih naše tovarne bo beseda pozneje: eno pa drži, tudi mi se nismo slabo izkazali s svojimi kinoakustičnimi napravami, ne v domačem, ne v zunanjem merilu.

Navzlec pritožbam, ki jih slišimo včasih po našem časopisu nad asortimanom tekstilnih izdelkov, moram priznati, da so se naši tekstilci v Budimpešti še posebno odrezali. Usnjeni izdelki, posebno pa še usnjena galanterija, je celo meni vzbujala občudovanje in skomine. Madžari so sploh zelo revni, kar se teh izdelkov tiče. Skoraj z neke vrste sočutjem sem opazoval neprikrite vzdihljaje budimpeštanskega ženskega sveta, ki je z žarečimi očmi in tiho otožnostjo opazoval zadnje krike mode, uteljene v ličnih kožnih torbica, etuijih, kovčkih in podobnih vabljivostih, s katerimi se tako rad oborožuje močni spol. Nežni najlonski izdelki so področje sedem let skomin, ker je taka roba na Madžarskem za navadni plebs še vedno tabu. Sicer pa take občutke prepuščam ženskim bralcem v presojo in kot kaže lahki najlon včasih zelo otežuje žensko življenje.

Izdelke lesne, prehrabene, tobačne in kozmetične industrije opazujem bolj z občutki resnega industrijca, ki mu take stvari ne morejo tako lahko do živega. Vendar — vsa čast tudi tem razstavljalcem in nimam vzroka, da bi le-tim dajal manjše priznanje od tujcev, ki niso skoparili s pohvalami.

Toliko o naših!

V mestu številni plakati opozarjajo in vabijo na Ipari Vasar. Reka ljudi se vsakodnevno pomika proti sejmišču, zlasti po peti uri popoldne, ko se neha madžarski delovni dan. Časopisje v velikih stolpcih oznanja uspehe sejma in omenja vsakega razstavljalca posebej, posebno tiste iz vzhodnih držav. Jugoslavije žal ni med tistimi, ki bi jim bilo vredno posvetiti širše publiciranje. Komaj bežne vrstice v časopisju omenjajo, da se na sejmu nahaja tudi jugoslovanski paviljon. Očividno je po sredi zopet uradna Madžarska. Pa vendar — posebne škode nam tako ravnanje ne povzroča. Imam vtis, da je ravno ta uradna zadržanost in renegatstvo vzrok, da nas obiskujejo nešteti obiskovalci, ki ne štedijo s pohvalami in priznanji, tako da se morejo poslovni razgovori opraviti večji del izven paviljona in izven uradnih ur sejma. Da, Jugoslavija, obljubljena dežela svobodnih ljudi! Vsak razstavljeni predmet obiskovalci še posebej ogledujejo kot nekak simbol iz dežele, kateri socializem ni mačeha.

Sejmišče je postavljeno v lepem parku na najlepšem delu mesta. Priznati je treba, da sta pri izboru mesta in ureditvi sejmišča botrovala dober okus in smisel za estetiko. Za pravim

sejmom se širi zabavišni del, ki nudi zabave željnim obiskovalcem atrakcije vseh vrst. Nad sejmiščem neprestano visi ruski helikopter, ki prevaža tiste, ki si želijo sejmišče ogledati tudi s ptičje perspektive; interesentov je seveda več kot preveč. Ozvočenje je brezhibno, sejmski gostinci pa so tudi kos svoji nalogi. Poraba piva je ogromna, vendar ga nikoli ne zmanjka, kar se na naših sejmih rado zgodi. Ljubitelji turške kave pa ne pridejo na svoj račun. Za tri forinte (skodelica kave »ekspres«) si nikakor ne boš potolažil potrebe, ker odmerjena količina komaj pokriva dno skodelice. Sicer pa je postrežba brezhibna in razmeroma poceni.

Sejmišče se koplje v morju zastav, transparentov in reklam. Znano madžarsko nagnenje k slovesnosti izpričujejo paradno okrašeni miličniki na konjih. Ob pasu jim bingljajo tradicionalni palaši (sablje), ki dajejo tem fantom nekam staromodni videz. Sicer pa še kar spretno urejajo promet in smotrno usmerjajo živo reko obiskovalcev. Naloga vsekakor ni lahka, saj se je v času sejma zvrstilo blizu milijon in pol obiskovalcev, če smemo verjeti madžarskemu časopisju.

Od tujcev razen nas razstavljajo tudi predstavniki vzhoda in zahoda, ki so nekako tudi prostorno ločeni. Vsak se trudi, da se pokaže tam, kjer je »močan« in kjer smatra, da bo vzbudil zanimanje kupcev. Zahod — Francozi in Angleži — skušajo opozoriti nase z res krasnimi luksuznimi avtomobili, vzhod pa nas skuša prepričati, da imajo tudi petletke svojo moč. Prvo besedo imajo razen domačih seveda Rusi, ki imajo tudi največji paviljon. Ob njih se vrste ostali: Poljaki, Čehi, Romuni in Bolgari, ki razstavljajo pač tisto, kar jim je dodeljeno v okviru blokovskega gospodarstva; Poljaki proizvode težke industrije in metalurgije, Čehi lahko industrijo, Romuni vse, kar je v zvezi z nafto, Kitajci pa za enkrat še vedno — folkloro.

Uprava sejma nam gre vseskozi na roko. Vsakodnevno daje tujim predstavnikom na razpolago več avtobusov, s katerimi moremo na ogled mesta po naprej odrejenem načrtu. Ta vsekakor galantna poteza uprave sejma nam je omogočila, da smo si vkljub tesno odmerjenemu prostemu času lahko ogledali najznačilnejše predele Budimpešte, ki je res vredna svojega slovesa.

Samo mesto daje vtis Pepelke, ki nikakor ne more najti svojega princa. Mesto šteje blizu dva milijona prebivalcev, med temi okrog 400.000 Židov, ki imajo baje vse pomembnejše gospodarske in upravne niti v svojih rokah. Veličastne stavbe v renesančnem in baročnem stilu stojijo temne, nepobeljene. Ne vem ali je po sredi malomarnost, ali morda pomanjkanje denarnih sredstev. Posledic zadnje vojne ni opaziti, pač pa so na nekaterih ulicah še vidni znaki borbe iz zadnje madžarske revolucije.

Velike palače v Rakoczyjevi ulici kažejo sledove strojniških in tankovskih izstrelkov, ostanki dveh razstreljenih mostov še danes spominjajo na brezuspešne poskuse upornikov da bi preprečili prehod močnejšemu. Čiste in široke ulice so v živem nasprotju s temačno tegobo zgradb, ki dajejo nekaterim predelom mesta nekam zgodovinski in nesodoben videz. Iz otoka na Donavi bruha gozd dimnikov oblake dima: sloviti Čepelcenter madžarske industrije! Mogočni velepromet pospešuje veliko število avtobusov, trolejbusov, tramvajev in podzemska železnica. Mislim, da ni samo tradicionalna galantnost Madžarov nasproti nežnemu spolu vzrok, da uspeva tudi številnim prometnikom v krilih uravnavati promet, da ni večjih nezgod. Avtomobilizem na cestah je zastarel: razen nekaj sodobnejših luksuznih avtomobilov ruskega izvora, se osebni promet odvija še vedno na oglatih Fordih in Mercedesih, ki so po vsej verjetnosti videli še čase Horthyjeve vladavine.

Če si hočete ogledati Budimpešto v vsej njeni razsežnosti, se morate povzpeti na Gellerthegey, odkoder se nudi prekrasen razgled. Na vrhu hriba stoji velikanski spomenik osvoboditeljem Budimpešte v zadnji vojni, ki je v nekakem neskladu z razrušenimi mostovi na Donavi. Pa prepustimo taka razmišljanja zgodovini! Predaleč bi se zamudil, ko bi hotel opisovati številne lepo urejene parke, zgodovinske zgradbe, športna igrišča in druge zanimive objekte, ki sem si jih ogledal na hitro ter imam o njih le bežne vtise. Vidi se, da so se Madžari stoletja trudili, da svoji prestolnici dajo čim lepši videz in da bi uspešno tekmovali z mekkanjo prvo prestolnico dvoglavena avstroogrskega orla — Dunajem.

(Se nadaljuje)

Teden dni v Ankaranu

Naša Sindikalna podružnica je letos spet omogočila članom našega kolektiva poceni oddih ob slovenskem Jadranu. V ta namen je prispevala vsakemu članu 40 % za dnevni penzion. Zanimanje za to letovanje je bilo v kolektivu precejšnje, saj se nas je v nedeljo, 31. maja vkrcalo v avtobus kar 60 dopustnikov.

Veselo razpoloženi smo se odpeljali proti Ljubljani. Med vožnjo smo opazovali prekrasno naravo. Gledali smo valovanje žitnih polj, ki so se narahlo priklanjala v vetru. Prijetno vožnjo nam je ovirala le ponekod zelo serpentinasta cesta.

Brez postanka smo tako drveli do Postojne, kjer smo med polurnim oddihom kaj malega popili in pojedli. Potem smo nadaljevali pot proti Ankaranu. — Pred »Turistom« nas je že čakal nasmejani Nace s svojim prtljažnim avtomobilčkom ter nam popeljal kovčke in tako olajšal vzpenjanje v hrib k Iskrinim weekend hišicam. Utrujenost smo si na vrhu takoj pregnali s pogledom na naš sinji Jadran — njegovo čudovito obalo.

Tovariš upravitnik in vse službeno osebje so nas prijazno sprejeli, tako da smo dobili res najboljše vtise. Kar se tiče čistoče in reda je bilo v domu vse najboljše. Hrana je bila vedno zelo okusno pripravljena in izdatna, da se niti najbolj razvajeni želodci niso pritoževali. Vse to nam je seveda povečalo telesno težo in pokvarilo vitko linijo. Žejo smo si gasili

Nace bo odpeljal otroke v dom

tako kot so določale naše denarnice: nekateri s pivom ali radensko, drugi kar z vodo. S stanovanjem smo bili, razen prvega dne, kar zadovoljni, le postelje so bile malo pretrde.

Morja smo se sprva kar malo bali — greli smo si le kosti in barvali belo kožo. Zvečer pa smo se naslajali ob romantičnem pogledu na slovensko obrežje, ki se je bleščalo v soju neštetihi ribiških lučic. Zadnja točka našega »dnevnega reda« pa je bila televizija. Škoda, da je sprejemnik oddajal v glavnem le italijanski program.

Mnogo prezgodaj je prišel sobotni poslovilni večer. Seveda ni šlo brez plesa. Nedeljo — zadnji dan »življenja« smo prebili na plaži. Preden smo vstopili v avtobus, smo se še enkrat ozrli po valoviti, z vinogradi in zorečimi češnjami posejani pokrajini. Še enkrat smo vrgli pogled na sinjemodre jadranske valove, potem pa se zleknili po mehkih sedežih avtobusa.

Lepo, toda prekratko je bilo bivanje na morju. Dneve in tedne bi človek brodil po morju, se pekel na soncu, nabiral školjke, ko ne bi denarnice tako hitro hujšale.

Hvaležni smo Sindikalni podružnici našega podjetja, da nam je omogočila tako cenen in prijeten oddih. Iskreno pa se zahvaljujemo tudi vsemu strežnemu osebju, ki nam je s svojo prijaznostjo letovanje še olepšalo, in kuharici, ki je združila prijetno s koristnim.

Marija Kovačič

Foto: Ivan Marc

Foto: Novljan

Oddih

Če jezijo te otroci,
ak' se ti slabo godi,
se za Ankaran prijavi,
tam pozabiš vse skrbi.

Tam je sonce, krasna plaža,
sinje vabi te morje,
ultravioletni žarki
pa ti kožo porjave.

Tam v lepem domu ISKRA
čaka velik te obrok,
lakoto ti potolaži;
žejo trtin sok.

Tam pozabiš vse težave,
ki te mučijo od dne do dne.
Tam tolažbe najdeš prave,
ak' je žalostno srce.

Tam razlike ni nobene,
bodi delav'c, inženir.
Piške jesta skup pečene,
skupaj plešeta zvečer.

Okrepčan domov se vrneš,
z delom spet vesel začneš.
Na oddih v domu ISKRA
z veseljem vedno se ozreš.

Utisi iz Urboske

Omogočiti čim večjemu številu članov našega kolektiva oddih na morju, je bila ena glavnih skrbi naše sindikalne organizacije. Ker ima naš dom v Ankaranu malo prostora, kopalna sezona pa je v tem delu Jadrana krajša, je DS sprejel predlog izvršnega odbora sindikata, da vzamemo v najem 60 ležišč v Urboskem na Hvaru. Zaradi ugodne lege traja tu kopalna sezona polne štiri mesece. Prijavljencev za to letovanje je bilo zelo veliko, pravzaprav še preveč. Ko pa je šlo enkrat zares, smo zasedli komaj polovico po pogodbi predvidenih kapacitet. S tem pa je nastala dvojna škoda, ki bi jo morali nositi tisti prijavljenci, ki so odpovedali letovanje.

Urbosko je za oddih zelo posrečeno izbran kraj. Miren zaliv, ki omogoča prijetno kopanje starim in mladim pod hotelom ali v bližnji okolici, pač po želji in okusu. Za sončenje obstoja betonska ploščad, pesek ali pa naravno oblikovane skafe. Kdor ni navažen, da bi mu sol pokrivala opečeno kožo, ima vse možnosti, da se oplakne s pravo »živo« vodo. Bori dajejo prijetno senco, ki bo v juliju in avgustu posebno dobrodošla. Sprehodi po gozdu, kjer je vse polno kaktusov in rožamarina, ki daje ozračju prijeten vonj, pa so prav osvežujoči. Zanimiva je tudi cerkev z znamenitimi slikami ter trdnjava, ki je znana še iz časov turških vdorov v te kraje. V kraju je bila tovarna za konzerviranje rib, ki vam jo radi pokažejo. To je pravzaprav vse, kar lahko v tem malem ribiškem kraju vidite. Če želite in imate dopust v dobi mlaja, vas lahko ribiči popeljejo na nočni ribolov. Vsi dopustniki pa, ki gredo v Urbosko zato, da bi se zabavali, bodo razočarani. Zvečer se v hotelu lahko ob škripajoči glasbi po mili volji vrtite po velikanski betonski plošči. Plesalcev ne manjka. Gorje, če vas tam zateče slabo vreme. Vsaki izmeni pripravijo tudi kako senzacijo. Za prve dopustnike so preskrbeli s hidroavioni, ki so napravili med nami brez dvoma boljše razpoloženje kot precejšen morskí pes, ki je strašil dozustnike 2. izmene.

Za ljudi smo lahko ugotovili, da ne delajo s prevelikim tempom. To nas še posebno preseneča pri mladih ljudeh. V vasi ni videti tistega običajnega vrvenja, kot smo ga vajeni pri nas. Kaže, da se kraj zdrami šele v sezoni. Takrat, menim, se za domače »momke« prične šele pravo »garanje«, ki bi radi osvajali kar vse po vrsti. Čudno se jim je zdelo le to, da v naši skupini »nema curica«, ko pa vedo, da jih je v tovarni vse polno, živijo v upanju, da bo drugič bolje.

Prva skupina, ki se je podala na to precej dolgo pot v »neznanost«, je bila lepo sprejeta. Pri razme-

Foto: Novljan

ščanju v sobe pa so nastale razne nevšečnosti, ki jih človek pozabi ob misli na kopanje v lepem vremenu. Če boste slučajno nameščeni v sobo, kjer boste zaman iskali omaro, se ne čudite, če boste dobili nekako takle odgovor: »Deset dana prode kao

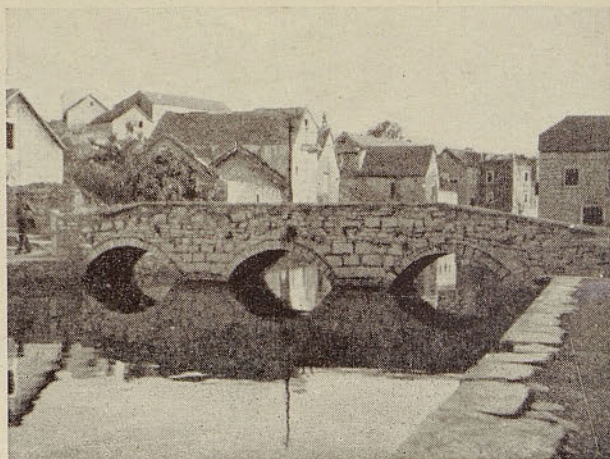
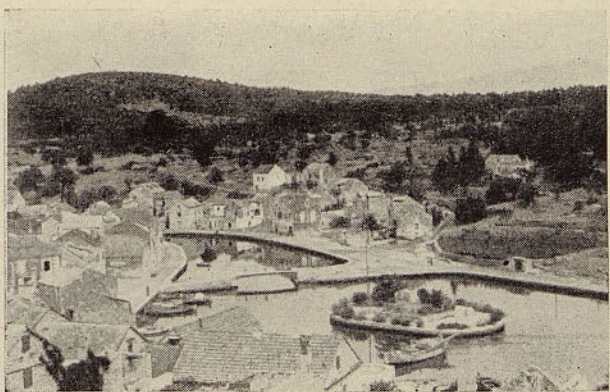

Foto: Janko Kralj

jedan sat i za taj sat vam ne treba ormar.« Ob pogledu na stvari, razložene po stolih pa boste imeli le prijeten občutek, da je to najhladnejša soba, kar jih ima hotel. No, v hudi vročini to tudi nekaj odtehta. Hrana je okusna, menim pa, da bi se za ta denar dalo napraviti še bolje.

Da se ne bi izneverili tradiciji, smo v razmeroma kratkem času ugotovili, na kateri terasi ali v kateri kleti se toči boljše in cenejše vino. Ker je po grlu prijetno teklo, si spoznal šele po preveslanem zalivčku, koliko ga je bilo pod »kapo«. No, ker pa to ni »Šiška« vino, ampak tako kot ga je »loza« dala, ni bilo treba nobenih tablet proti glavobolu. V takem vzdušju mine 10 dni pravzaprav hitro. Tako smo poleg kovčkov obloženi še s pletenkami na vse

Foto: Novljan

zgodaj zadnjikrat zajadrili preko zaliva na ladjo, ki nas je za boljši spomin na letovanje še pošteno zibala do Splita. V dobro voljo nas niso spravili niti delfini, ki so se ne meneč za valove lepo premetavali po morju. Še bežen ogled splitskih znamenitosti in že nas je vlak odpeljal skozi siromašno Liko proti domu.

Novljan

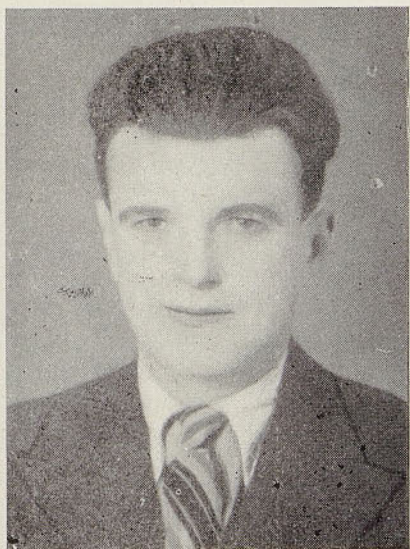
NOVI UPOKOJENCI

Tovariš Karl Eksler, rojen 4. novembra 1893, zaposlen v našem podjetju od leta 1947 dalje, je z 31. majem 1959 starostno upokojen. Zaposlen je bil kot skladiščni delavec v splošnem skladišču. Pri svojem delu je bil vester, discipliniran in miren delavec. Želimo mu, da zaslužen pokojnino uživa še mnogo let v zdravju in zadovoljstvu.

Jože Cvikel, rojen 11. marca 1902, je bil 30. junija 1959 starostno upokojen. V tem podjetju je bil zaposlen od leta 1930 dalje, in sicer kot vodja strojnikov v kalorični cetrli. Bil je vzor delavca, vsa dela je opravljal z velikim veseljem in voljo. Želimo mu, da zaslužen pokojnino uživa v zdravju in zadovoljstvu še dolgo vrsto let.

Tovariš Jakob Plestenjak, zaposlen kot gradbeni delavec v našem podjetju od leta 1948 dalje, je 3. junija 1959 umrl. Kot delavca, dobrega in vedno nasmejanega, ga bomo ohranili v lepem spominu.

Tudi tovarišico Milko Vehovec, ki je umrla 9. junija 1959 v 23. letu starosti bomo ohranili v lepem spominu, saj je bila vzor delavk in kot taka izredno priljubljena med svojimi sodelavci.